

Comisia juridică, numiri și imunități

Raport asupra proiectului de lege cu privire la Curtea Constituțională (nr. 371 din 11. 12. 2024) Lectura II

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat, pentru lectura a doua, proiectul de lege cu privire la Curtea Constituțională, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege are ca obiect reglementarea unui nou cadru normativ referitor la organizarea și funcționarea Curții Constituționale, care urmărește asigurarea unei funcționări eficiente și independente a înaltului for de jurisdicție constituțională în conformitate cu exigențele statului de drept și în concordanță cu standardele europene și internaționale în materie.

Prin intermediul acestui act normativ se urmărește consolidarea autonomiei instituționale a Curții Constituționale, inclusiv prin stabilirea propriilor proceduri interne, cu precădere în ceea ce privește exercitarea atribuțiilor jurisdicționale. Proiectul de lege introduce, totodată, o serie de dispoziții inovatoare, vizând: consolidarea mecanismelor de responsabilizare a judecătorilor constituționali; instituirea unor reguli clare privind incompatibilitățile și restricțiile aplicabile pe durata exercitării funcției de judecător constituțional; definirea criteriilor de eligibilitate pentru candidații la funcția de judecător al Curții Constituționale, etc.

Proiectul de lege a fost aprobat în prima lectură în ședința plenară din 13. 12. 2024.

Este de menționat că, în cadrul sesiunii plenare din 14 -15 martie 2025, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept a Consiliului Europei (Comisia de la Veneția) a adoptat Avizul CDL-AD(2025)005 la proiectul legii cu privire la Curtea Constituțională.

În Aviz, Comisia de la Veneția a punctat că proiectul de lege demonstrează un grad sporit de aliniere la standardele internaționale. Comisia este mulțumită de faptul că majoritatea modificărilor sunt conforme cu propriile sale criterii de referință, cu principiile și cele mai bune practici internaționale și constituționale (§ 123).

Totodată, Înalțul for de la Veneția a formulat unele recomandări în vederea revizuirii, după caz, dezvoltării unor prevederi din proiectul legii pentru a spori independența Curții Constituționale, dar și pentru a asigura mai multă claritate și previzibilitate cadrului de reglementare.

În scopul implementării recomandărilor Comisiei de la Veneția, prin Amendamentul semnat de deputații Veronica ROȘCA și Igor CHIRIAC, (VR 05/03 nr. 21 din 9 aprilie 2025), au fost formulate propuneri de modificare a proiectului pentru a alinia normele acestuia la Avizul Comisiei de la Veneția. În cadrul ședinței Comisiei, Amendamentul a fost completat de Dna V. Roșca în ceea ce privește redacția articolelor 13 și 23 din proiect și susținut prin vot. Modificarea elementelor structurale ale articolului 23 condiționează necesitatea revizuirii modificărilor propuse pentru articolul 22 în ceea ce vizează referințele la articolul 23 din proiect.

De asemenea, pentru lectura a doua Comisia a examinat amendamentele parvenite din partea deputaților Diana CARAMAN și Feodor GAGAUZ, precum și obiecțiile expuse de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.

Decizia Comisiei aferent amendamentelor parvenite din partea deputaților și completările acestora în cadrul ședinței Comisiei, obiecțiilor DGJ, este reflectată în sinteză, care este parte componentă a prezentului Raport.

În rezultatul dezbaterilor pe marginea proiectului, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității membrilor săi (7 voturi "pentru" și 2 voturi "împotriva") propune proiectul de lege **nr. 371 din 11. 12. 2024** spre examinare și adoptare, în lectura a doua, în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Președinte al Comisiei

Veronica ROȘCA

A large, stylized handwritten signature in black ink, written over a thin horizontal line. The signature is cursive and appears to read 'Veronica Roșca'.

SINTEZA
amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor la proiectul de lege cu privire la Curtea Constituțională
(nr.371 din 11. 12. 2024)
lectura II

Nr. d/o	Textul părții constitutive a proiectului de lege la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Autorul și conținutul amendamentului, propunerii, obiecției	Decizia Comisiei
1.	<p style="text-align: center;">L E G E</p> <p style="text-align: center;">cu privire la Curtea Constituțională</p>	<p style="text-align: center;"><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>1. Reținem necesitatea completării titlului Legii cu textul "<i>a Republicii Moldova</i>", dar și în art.1 din proiect, completarea titlului cu textul "<i>a Republicii Moldova</i>".</p> <p>2. Considerăm pertinentă introducerea unui articol care va conține „<i>Noțiuni</i>”, or normele de conținut constituțional necesită a fi definite.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>1. Mențiunea privind apartenența unei autorități, statului Republica Moldova, în titlul legii, dar și pe parcursul legii, nu este o practică constantă în legislația națională și nu se justifică. Spre exemplu: Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului; Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern; Legea nr. 947/1995 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii; Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, etc.</p> <p>2. Nu se atestă necesitatea completării cu un nou articol „<i>Noțiuni</i>”, întrucât în cuprinsul proiectului sunt enumerate condițiile și situațiile care definesc termenii necesari.</p>
2.	<p>Articolul 2. Principiile de activitate Curtea Constituțională activează în baza principiilor legalității, independenței, colegialității și contradictorialității și transparenței.</p>	<p>Amendament deputatilor Veronica ROSCA, Igor CHIRIAC</p> <p>La articolul 2, după cuvintele „activează în baza principiilor” se completează cu textul „constituționalității”.</p> <p>Motivare: Completarea art. 2 din proiectul legii, cu principiul constituționalității, va asigura onormitatea cu § 118-119 și § 127 din Avizul Comisiei de la Venetia Avizul CDL-AD(2025)005 :</p>	<p>Se acceptă</p>

		<p>„[...] includerea explicită a principiului constituționalității ar fi recomandabilă. [...] Formularea actuală se referă la principiul legalității, care, deși poate cuprinde conceptul mai larg al statului de drept, pare prea restrâns în acest context specific. [...] Prin urmare, trimiterea explicită la principiul constituționalității ar spori claritatea juridică și ar consolida supremația Constituției cu fundament al mandatului Curții.”</p>	
3.		<p>A.O. "LEX SCRIPTA"</p> <p>La art. 2, din proiectul legii, înaintea cuvântului „legalității” se introduce cuvântul „constituționalității”.</p>	<p>Se acceptă</p>
4.	<p>Articolul 4. Competența materială a Curții Constituționale</p> <p>(1) În scopul exercitării activității de jurisdicție constituțională, Curtea Constituțională îndeplinește următoarele atribuții funcționale:</p> <p>a) exercită la sesizare controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova intenționează să devină parte;</p> <p>b) interpretează Constituția;</p> <p>c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;</p> <p>d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;</p> <p>e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova, validează mandatele deputaților în Parlament și al Președintelui Republicii Moldova;</p> <p>f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova, interimatul funcției de Președinte, imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;</p>	<p>Direcția generală juridică</p> <p>La art.4 alin.(1) lit.a) este necesară indicarea expresiei folosite în art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție „exercită, la sesizare, controlul constituționalității (...) și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte” or textul propus în proiect „la care Republica Moldova intenționează să fie parte” nu reflectă exact norma constituțională. Mai mult decât atât, referitor la acest aspect, Curtea a oferit interpretarea sa textului Constituției prin Hotărârea nr.12 din 07.05.2020, prin care a reținut: „30. ... tratatele internaționale pot fi contestate în fața ei de către subiectele cu drept de sesizare între momentul exprimării consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat și momentul intrării în vigoare a tratatului (a se vedea HCC nr.24 din 9 octombrie 2014, §§ 28-29; DCC nr. 17 din 7 noiembrie 2013, § 50). Prin urmare, tratatele internaționale care au devenit executorii pentru Republica Moldova nu pot fi verificate sub aspectul constituționalității, pentru că statul nu și-ar putea executa angajamentele care rezultă din tratat, contrar principiului pacta sunt servanda (DCC nr. 5 din 24 septembrie 2002; DCC nr. 17 din 7 noiembrie 2013, §§ 32, 60; DCC nr.1 din 15 martie 2010).”</p> <p>Corespunzător, este necesară includerea în proiectul de lege competența dată în corespundere cu formula din Constituție, aplicarea ulterioară a normei în cauză fiind în conformitate cu practica CC.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 07.05.2020: „...tratatele internaționale pot fi contestate în fața ei de către subiectele cu drept de sesizare între momentul exprimării consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat și momentul intrării în vigoare a tratatului (a se vedea HCC nr. 24 din 9 octombrie 2014, §§ 28-29; DCC nr. 17 din 7 noiembrie 2013, § 50). Prin urmare, tratatele internaționale care au devenit executorii pentru Republica Moldova nu pot fi verificate sub aspectul constituționalității, pentru că statul nu și-ar putea executa angajamentele care rezultă din tratat, contrar principiului pacta sunt servanda”, anume astfel prevede și textul proiectului.</p> <p>Interpretările Constituției oferite de înalta Curte poartă un caracter</p>

<p>g) rezolvă excepțiile de neconstituționalitate a actelor normative prevăzute la lit. a), la sesizarea instanțelor judecătorești;</p> <p>h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.</p> <p>(2) Controlul constituționalității se extinde asupra actelor normative atât după, cât și înainte de publicarea acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</p>	<p>obligatoriu. În acest sens sunt relevante raționamentele expuse de Curte în Hotărârea nr. 33/2013 (obligativitatea hotărârilor Curții Constituționale):</p> <p>§47 – §48:</p> <p>„47. Interpretarea dată dispozițiilor constituționale comportă caracter oficial și obligatoriu pentru toți subiecții raporturilor juridice. Hotărârea prin care se interpretează un text constituțional are putere de lege și este obligatorie, prin considerentele pe care se sprijină, pentru toate organele constituționale ale Republicii Moldova. Aceasta se aplică direct, fără nici o altă condiție de formă.</p> <p>48. Scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este de a asigura unitatea și înțelegerea corectă a conținutului și sensului lor autentic, de a soluționa divergențele juridice și politice apărute în legătură cu perceperea și aprecierea normelor Legii Supreme. Interpretarea oficială a normelor constituționale este imperativă”</p>	<p>obligatoriu. În acest sens sunt relevante raționamentele expuse de Curte în Hotărârea nr. 33/2013 (obligativitatea hotărârilor Curții Constituționale):</p> <p>§47 – §48:</p> <p>„47. Interpretarea dată dispozițiilor constituționale comportă caracter oficial și obligatoriu pentru toți subiecții raporturilor juridice. Hotărârea prin care se interpretează un text constituțional are putere de lege și este obligatorie, prin considerentele pe care se sprijină, pentru toate organele constituționale ale Republicii Moldova. Aceasta se aplică direct, fără nici o altă condiție de formă.</p> <p>48. Scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este de a asigura unitatea și înțelegerea corectă a conținutului și sensului lor autentic, de a soluționa divergențele juridice și politice apărute în legătură cu perceperea și aprecierea normelor Legii Supreme. Interpretarea oficială a normelor constituționale este imperativă”</p>
<p>5.</p> <p>Articolul 6. Limitele de competență</p> <p>(1) Atribuțiile Curții Constituționale sunt prevăzute de Constituție și de prezenta lege. În exercitarea atribuțiilor, Curtea Constituțională își stabilește singură limitele de competență.</p> <p>(2) Competența Curții Constituționale, stabilită la alin. (1), nu poate fi contestată de nicio autoritate publică.</p> <p>(3) Controlând constituționalitatea actului contestat, Curtea Constituțională poate adopta o hotărâre și în privința altor acte normative a căror constituționalitate depinde în întregime sau parțial</p>	<p>Direcția generală juridică</p> <p>Pentru respectarea cerințelor de claritate a legii se impune reformularea textului propoziției a doua din art.6 alin.(1) în următorul mod: <i>”Curtea Constituțională își stabilește limitele de competență în limitele stabilite de Constituție și cadrul normativ în vigoare.”</i> Este de remarcat că această formulare este în conformitate cu prevederile art.1 alin.(3), art.23 și art.72 alin.(3) din Constituție.</p> <p>- La același articol, la alin. (4), după sintagma <i>”Curții Europene pentru Drepturile Omului”</i> propunem completarea cu următorul text: <i>”, Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept, precum și altor organizații internaționale de profil.”</i></p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Prevederile de la alin. (1) trebuie analizate în ansamblu, inclusiv prin prisma alin. (2), or, atribuțiile și mandatul Curții derivă din prevederile Constituției și a Legii cu privire la Curtea Constituțională.</p> <p>Prin stabilirea, în mod individual, a limitelor de competență se înțelege că nici o altă autoritate publică nu poate interveni să limiteze sau conteste competența Curții</p>

<p>de constituționalitatea actului contestat după solicitarea opiniei participanților la proces.</p> <p>(4) În exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională poate solicita Curții Europene a Drepturilor Omului emiterea unui aviz consultativ în chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în protocoalele la aceasta.</p>	<p>Constituționale, dacă aceasta este conformă cu prevederile Constituției și în limitele legii.</p> <p>Mai mult, norma la care se face referire este reprodusă din art. 6 alin. (2) din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502/1995.</p> <p>Astfel, reglementarea de la art. 6 alin. (1) din proiect este în strică conformitate cu prevederile art. 54 din Legea nr. 100/2017.</p> <p>-Prevederea de la art. 6 alin. (4) derivă din reglementările <i>Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale</i>, aplicabilitatea cărora a reclamat operarea modificărilor la Legea nr.317/1994 prin Legea nr. 84/2023, în vederea creării mecanismului necesar de conlucrare și interacțiune a Curții Constituționale cu Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Referitor la propunerea includerii altor organizații internaționale de profil, precizăm că Curtea Constituțională a Republicii Moldova are o colaborare fructuoasă pe plan extern fiind membră a mai multor organizații internaționale</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Conform art. 3 din proiect: „<i>Organizarea, competențele și procedura jurisdicției constituționale sunt reglementate de Constituție, de prezenta lege și de regulamentele aprobate de Curtea</i></p>
<p>6.</p> <p>Articolul 7. Obligatorietatea executării cererilor Curții Constituționale</p> <p>Autoritățile publice, persoanele fizice și juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare, sunt obligate să comunice informații, să prezinte, în termen de 15 zile, documentele și actele pe care le dețin, solicitate</p>	<p><u>CAPC</u></p> <p>Sintagma ”atribuții funcționale” nu face deosebire între atribuțiile stabilite prin lege și cele care ar putea fi stabilite prin regulamente interioare, ultimele nefiind aplicabile erga omnes.</p> <p><u>Reomandare:</u> Completarea art.7 în final ”stabilite de lege” (inclusiv Constituția).</p>

<p>de Curtea Constituțională în vederea exercitării atribuțiilor sale funcționale:</p>		<p><i>Constituțională în temeiul legii.</i> Prin urmare, Curtea exercită jurisdicția constituțională, (atribuțiile funcționale), inclusiv în baza regulamentului propriu, care este opozabil persoanelor terțe.</p>
<p>7.</p> <p>Articolul 9. Structura Curții Constituționale</p> <p>(1) Curtea Constituțională se compune din 6 judecători, numiți pentru un mandat de 6 ani. Judecătorul Curții Constituționale poate deține această funcție pe durata a două mandate.</p> <p>(2) Doi judecători sunt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de Consiliul Superior al Magistraturii.</p>	<p>Amendament deputat Diana Caraman D.C. nr. 64 din 19.12.24</p> <p>1. Articolul 9 alineatul (1) va avea următoarea redacție:</p> <p>(1) „Curtea Constituțională se compune din 6 judecători, numiți pentru un mandat de 6 ani care nu poate fi reînnoit.”</p> <p>Motivare:</p> <p><i>Argumentație pentru amendamentul la Legea privind Curtea Constituțională:</i></p> <p>1. Necesitatea limitării la un singur mandat pentru judecătorii Curții Constituționale</p> <p><i>Limitarea mandatului judecătorilor Curții Constituționale la o perioadă unică, fără posibilitatea de reînnoire, reprezintă o măsură fundamentală pentru asigurarea imparțialității, independenței și verticalității activității acestora. Principiul independenței funcționale a judecătorilor constituționali impune evitarea oricăror influențe politice sau personale care ar putea afecta procesul decizional. Permisivitatea ca un judecător să dețină două mandate consecutive sau neconsecutive creează riscul unei politizări excesive a acestei instituții, ceea ce contravine principiilor statului de drept. Mai mult, un astfel de sistem favorizează presiunile politice sau condiționările la care judecătorii pot fi expuși în speranța unui al doilea mandat. De asemenea, practica internațională arată că multe state care respectă principiul independenței constituționale prevăd un singur mandat unic pentru judecătorii Curții Constituționale (exemplu: Germania, Franța, Italia). Un astfel de model garantează că deciziile Curții sunt luate exclusiv pe baza constituționalității, fără a urmări favoruri politice sau interese personale.</i></p> <p>2. Încălcarea Legii nr. 100/2017 privind actele normative în procesul adoptării proiectului.</p> <p><i>În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 100/2017 privind actele normative, procesul de elaborare și adoptare a actelor normative trebuie să respecte principiile transparenței decizionale și legalității. Totuși, procesul de elaborare și promovare a modificărilor la Legea privind Curtea Constituțională conține multiple nereguli:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>1. Textul proiectului supus consultărilor publice a fost alterat, fără justificare.</i> • <i>La etapa de dezbatere publică pe platforma Ministerului Justiției, articolul 9 alin. (1) prevedea clar imposibilitatea reînnoirii mandatului judecătorilor Curții Constituționale.</i> • <i>În forma finală înregistrată în Parlament, textul a fost modificat pentru a permite două mandate, fără nicio justificare juridică sau consultare publică suplimentară.</i> • <i>Această reprezentă o încălcare a obligației legale de a menține transparența procesului normativ și de a consulta publicul cu privire la orice modificare substanțială a textului proiectului.</i> <p>3. Nerespectarea normelor de avizare guvernamentală:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Guvernul a aprobat inițial un proiect care interzicea în mod explicit reînnoirea mandatului judecătorilor Curții Constituționale. Totuși, proiectul înregistrat ulterior în Parlament conține dispoziții contrare celor aprobate de Guvern, încălcând art. 20 din Legea nr. 100/2017, care prevede obligativitatea corelării actelor normative cu deciziile adoptate în mod oficial de instituțiile competente.</i> <p>4. Nerespectarea principiului transparenței:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Art. 13 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 obligă autoritățile să asigure accesul publicului la toate versiunile unui proiect normativ pe tot parcursul procesului decizional. Modificările operate între consultarea publică și înregistrarea în Parlament au fost făcute fără informarea societății civile, ceea ce constituie o gravă încălcare a acestui principiu.</i> <p>3. Necesitatea modificării proiectului de lege pentru a asigura legalitatea și transparența.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Proiectul legii cu privire la Curtea Constituțională reproduce fidel prevederea art. 5 alin. (2) din Legea nr. 317/1994: „Judecătorul Curții Constituționale poate deține această funcție pe durata a două mandate.”, care reprezintă o reglementare statuată în anul 1994, când a fost adoptată legea.</p> <p>În Opinia asupra proiectului de lege cu privire la Curtea Constituțională, Comisia de la Veneția s-a expus în favoarea unor mandate lungi, care nu pot fi reînnoite sau, cel mult, o singură reînnoire.</p> <p>„§ 38. Comisia de la Veneția recunoaște că este preferabilă prelungirea unui singur mandat – cum ar fi creșterea acestuia la 12 ani fără posibilitatea de a fi reales; acestea, poate necesita modificări constituționale, care depășesc domeniul de aplicare al prezentului aviz. Cu toate acestea, Comisia încurajează autoritățile moldovenești să analizeze această chestiune în contextul unor posibile reforme constituționale viitoare.</p> <p>Împărțim opinia Comisiei de la Veneția și a autorului amendamentului că un mandat lung fără reînnoire asigură independența</p>

	<p>În lumina celor menționate, propunem introducerea următoarelor norme explicite în Legea privind Curtea Constituțională: "Mandatul judecătorilor Curții Constituționale este de 6 ani și nu poate fi reînnoit. Judecătorii Curții Constituționale nu poate fi reînnoit."</p> <p>Această modificare este justificată prin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Asigurarea respectării principiilor statutului de drept:</i> Curtea Constituțională trebuie să funcționeze în mod independent, iar limitarea la un singur mandat elimină riscul influențelor politice sau personale. 2. <i>Respectarea procedurilor legale:</i> Textul trebuie să corespundă versiunii aprobate de Guvern și supuse consultărilor publice. 3. <i>Îmbunătățirea imaginii și încrederii publicului în instituțiile statului:</i> Corectarea procesului legislativ întărește încrederea cetățenilor în transparența și legalitatea inițiativelor guvernamentale. 4. <i>Practici internaționale relevante.</i> Multe state democratice aplică principiul unui singur mandat pentru judecătorii constituționali pentru a elimina riscul politicizării. Exemple: <ul style="list-style-type: none"> • Germania: Mandatul judecătorilor Curții Constituționale Federale este de 12 ani, fără posibilitatea reînnoirii. • Franța: Judecătorii Consiliului Constituțional sunt numiți pentru un mandat unic de 9 ani. • Italia: Mandatul judecătorilor constituționali este de 9 ani, fără reînnoire. <p>Aceste modele demonstrează eficiența unui mandat unic în asigurarea imparțialității, oferind un precedent pentru Republica Moldova. Concluzie: În vederea corectării încălcărilor de legalitate și transparență din procesul legislativ, precum și pentru consolidarea independenței și imparțialității Curții Constituționale, solicităm Parlamentului Republicii Moldova să adopte amendamentul propus. Aceasta va permite alinierea la standardele internaționale și va preveni riscurile de politicizare a justiției constituționale.</p>	<p>judecătorilor, însă acest lucru așa cum a fost-păunet mai sus, este imposibil de realizat fără o reformă constituțională, or termenul de 6 ani este statuat în art. 136 alin. (1) din Constituție. Având în vedere că acest termen este unul relativ scurt, limitarea la un singur mandat se consideră prematură.</p>
8.	<p>A.O. "LEX SCRIPTA" La art. 9 alin. (1), din proiect, se propune redarea acestuia (alin. (1)), în redacția inițială a proiectului autorului, și anume: „Curtea Constituțională se compune din 6 judecători, numiți pentru un mandat de 6 ani care nu poate fi reînnoit”.</p>	<p>Nu se acceptă. A se vedea argumentarea de la pct.7 din Sinteză</p>
9.	<p>CAPC Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025, adoptată prin Legea organică Nr. 201/2021 prevede că "Potrivit bunelor practici, numărul judecătorilor constituționali urmează a fi impar în vederea excluderii blocajelor în procesul decizional, și anume pentru a evita situația parității votului. Totodată, deținerea unui singur mandat, fără posibilitatea de a fi reînnoit, are drept obiectiv garantarea independenței judecătorului constituțional în exercitarea mandatului". Elaborarea și adoptarea prealabilă a respectivelor modificări ale Constituției erau necesare în scopul consolidării rolului Curții Constituționale, iar ulterior să se purceadă și la adoptarea unei noi legi în domeniu. De asemenea, în cadrul definitivării proiectului s-a renunțat la necesitatea stabilirii exprese în lege a prevederilor despre organizarea concursurilor și verificărilor prealabile pentru candidații la funcția de judecători ai Curții Constituționale, în scopul reducerii posibilităților de promovare pe criterii de interese politice, de grup, fără verificare riguroasă a competențelor profesionale și a</p>	<p>Se acceptă parțial. Referitor la propunerea de a reglementa în proiect anumite condiții generale prealabile pentru a putea candida la funcția de judecător (vîrstă, experiență, calificare), menționăm că acestea se regăsesc la art. 13 alin. (1). Cu referire la durata mandatului judecătorilor la Curtea Constituțională precizăm faptul că în proiectul legii nu se face referire</p>

		<p>criteriilor de corespundere etică ale candidaților. Remarcabil, Comisia de la Veneția a menționat anterior că "Ar fi recomandabil ca proiectul să prevadă includerea unui spectru politic larg în procedura de numire. Până în prezent, nici Constituția, nici Legea privind Curtea Constituțională nu prevăd o majoritate calificată pentru numirea celor doi judecători aleși de Parlament." (a se vedea pct.4.3.1.Majoritatea calificată pentru alegeri, din "Compilația de avize, rapoarte și studii ale Comisiei de la Veneția privind justiția constituțională" (https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2022)050-e)).</p> <p>Posibilitatea numirii judecătorilor pentru al doilea mandat conduce la sporierea dependenței și obedienței acestora față de autoritățile (grupurile, persoanele) care i-au promovat anterior. A se vedea în acest sens și pct.4.4.2 Realegerea judecătorilor din "Compilația de avize, rapoarte și studii ale Comisiei de la Veneția privind justiția constituțională" (https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2022)050-e)). Din cuprinsul proiectului nu rezultă clar nici dacă mandatul al doilea ar fi obligatoriu "consecutiv" sau "ateatoriu" temporal</p> <p><u>Recomandare:</u> Elaborarea și adoptarea unui proiect de modificare a Constituției, care să prevadă : - anumite condiții generale prealabile pentru a putea candida la funcția de judecător (vîrstă, experiență, calificare); - un număr impar de judecători; - limitarea la un singur mandat (posibil mai îndelungat). Stabilirea expresă în lege a verificărilor prealabile și a concursurilor publice pentru candidații la funcția de judecători ai Curții Constituționale . Excluderea prevederilor despre posibilitatea obținerii unui nou mandat.</p> <p><u>Directia generală juridică</u></p>	<p>la consecutivitatea mandatorilor. Pornind de la faptul că mandatul autorităților responsabile de numirea judecătorilor Curții Constituționale nu coincide cu durata mandatului ultimilor, șansa numirii acelorași judecători este redusă. Reglementarea unui mandat lung, fără reînnoire asigură independența judecătorilor, aspect care a fost analizat anterior, însă acest lucru este imposibil de realizat fără o reformă constituțională, căci termenul de 6 ani este statuat și în art. 136 alin. (1) din Constituție. De asemenea, pentru modificarea numărului judecătorilor la Curte este necesară o reformă constituțională.</p>
<p>10.</p>	<p>Articolul 10. Plenul Curții Constituționale (1) Curtea Constituțională își exercită jurisdicția în ședințe plenare (plen). (2) Cvorumul în plen este de două treimi din numărul total al judecătorilor Curții Constituționale. (3) Curtea Constituțională este convocată în plen de președintele acesteia ori la cererea a cel puțin doi judecători.</p>	<p><u>Nu se acceptă.</u></p> <p>Prezența a 5 judecători, pentru a asigura cvorumul, nu va fi posibil de asigurat întotdeauna din motive întemeiate și legale, ceea ce va duce la blocarea activității Curții. Or, în caz de demisie, ridicare de mandat sau deces există riscul sistării activității Curții.</p> <p>În cazul altor organe colegiale, precum CSM a fost stabilit cvorumul de 2/3 din membrii care sunt în exercițiul funcției, pentru a asigura funcționalitatea organului de autoadministrare judecătorească (art. 15 alin. (2) din Legea nr. 947/1996).</p> <p>În avizul CDL-AD(2016)026 privind amendamentele la Legea din</p>	<p><u>Nu se acceptă.</u></p> <p>Prezența a 5 judecători, pentru a asigura cvorumul, nu va fi posibil de asigurat întotdeauna din motive întemeiate și legale, ceea ce va duce la blocarea activității Curții. Or, în caz de demisie, ridicare de mandat sau deces există riscul sistării activității Curții.</p> <p>În cazul altor organe colegiale, precum CSM a fost stabilit cvorumul de 2/3 din membrii care sunt în exercițiul funcției, pentru a asigura funcționalitatea organului de autoadministrare judecătorească (art. 15 alin. (2) din Legea nr. 947/1996).</p> <p>În avizul CDL-AD(2016)026 privind amendamentele la Legea din</p>

		<p>25 iunie 2015 privind Curtea Constituțională a Poloniei, Comisia de la Veneția a subliniat că §63 „o privire de ansamblu comparativă arată că, în ceea ce privește cvorumul decizional, în marea majoritate a sistemelor juridice europene, este necesară doar o majoritate simplă de voturi. Există câteva – și limitate – excepții de la această regulă în Europa și un cvorum de două treimi nu este în mod clar regula generală pentru hotărârile plene sau de cameră ale curților constituționale din Europa. O astfel de cerință foarte strictă prezintă riscul de a bloca procesul decizional al Curții și de a face Curtea Constituțională ineficientă, făcând imposibilă îndeplinirea sarcinii sale esențiale de a asigura constituționalitatea legislației</p>
11.		<p><u>CAPC</u></p> <p>La art. 10 (2) Formularea ”numărul total” este pasibilă de interpretare și poate genera anumite blocaje ulterioare</p> <p>Recomandare: Stabilirea expresă a numărului de cel puțin 4 judecători pentru ca ședința plenară a Curții Constituționale să fie deliberativă (să aibă cvorum)</p>
12.	<p>Articolul 12. Atribuțiile președintelui Curții Constituționale</p> <p>(1) Președintele Curții Constituționale exercită următoarele atribuții:</p> <p>a) coordonează activitatea Curții Constituționale și repartizează sesizările spre soluționare;</p> <p>b) convoacă ședințele Curții Constituționale și prezidează ședințele acesteia;</p> <p>c) prezintă Curtea Constituțională în fața autorităților publice din țară și străinătate;</p>	<p><u>CAPC</u></p> <p>La art. 12 (1) <u>Atribuțiile Președintelui</u> Curții Constituționale ar urma să fie limitate la cele jurisdicționale și la numirea persoanelor din propriul cabinet. Atribuțiile de numire în funcție a funcționarilor publici/alt personal și majoritatea atribuțiilor de gestionare a mijloacelor financiare alocate Curții Constituționale ar putea să țină de competența Secretarului General al Curții, care la rândul său, să fie angajat prin hotărâre a Plenului Curții Constituționale și să fie responsabil în fața tuturor judecătorilor, nu doar a Președintelui.</p>
		<p>Nu se acceptă.</p> <p>Numărul total al judecătorilor la Curtea Constituțională este reglementat la art. 136 alin. (1) din Constituția RM și la art. 9 alin. (1) din proiect</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Atribuțiile Președintelui Curții Constituționale au fost reglementate în proiect fiind cont de faptul că acesta este persoana care reprezintă Curtea Constituțională în fața tuturor autorităților publice din țară și străinătate</p>

	<p>d) exercită conducerea generală a Secretariatului-Curții Constituționale, numește în funcție, modifică, suspendă și dispune încetarea raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici și ale personalului din cadrul cabinetului persoanei cu funcție de demnitate publică, angajează și eliberează din funcție alt personal, în condițiile legii,</p> <p>e) prezintă spre aprobare plenului Curții Constituționale regulamentele de activitate, organigrama și statul de personal;</p> <p>f) îndeplinește alte atribuții în conformitate cu legea.</p> <p>(2) Președintele Curții Constituționale organizează și implementează sistemul de control intern managerial și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune.</p> <p>(3) În exercitarea atribuțiilor, președintele Curții Constituționale emite ordine și dispoziții.</p> <p>(4) În cazul absenței președintelui Curții Constituționale sau imposibilității exercitării atribuțiilor, plenul Curții Constituționale alege un judecător care exercită atribuțiile acestuia.</p> <p>(5) În activitatea sa, președintele Curții Constituționale este asistat de un cabinet propriu.</p>		
13.	<p>Articolul 13. Criterii de eligibilitate și modul de selectare a candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale</p> <p>(1) Judecător al Curții Constituționale poate fi persoana cu reputație ireproșabilă, care deține cetățenia Republicii Moldova, are domiciliu în țară, are pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 15 ani în activitatea juridică, în învățământul juridic superior sau în activitatea științifică și are mai puțin de 65 ani la accederea în funcție.</p> <p>(2) Cu trei luni înainte de expirarea mandatului fiecărui judecător, președintele Curții Constituționale informează în scris, autoritatea care a desemnat judecătorul a cărui mandat expiră,</p>	<p>Amendament deputat Diana Caraman D.C. nr. 65 din 19. 12. 24</p> <p>Articolul 13 alineatul (1) va avea următoarea redacție:</p> <p>(1) „Judecător al Curții Constituționale poate fi persoana cu reputație ireproșabilă, care deține cetățenia Republicii Moldova, are domiciliu în țară, are pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 15 ani în activitatea juridică, în învățământul juridic superior sau în activitatea științifică și are mai puțin de 63 ani la accederea în funcție.”</p> <p>(2) Articolul 13 alineatul (2) va avea următoarea redacție:</p> <p>„Cu trei zile înainte de expirarea mandatului fiecărui judecător, președintele Curții Constituționale informează în scris, autoritatea care a desemnat judecătorul a cărui mandat expiră, privind demararea procedurii de desemnare a unui nou judecător. Până la expirarea mandatului judecătorului, autoritatea competentă trebuie să numească un nou judecător.”</p> <p><i>Motivare: Alinierea vârstei de pensionare a judecătorilor Curții Constituționale cu cea a funcționarilor publici.</i></p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Comisia de la Veneția se pronunță asupra limitei de vârstă a judecătorului CC de 70 ani sau chiar mai mult, în avizele sale: I.CDL-AD(2014)017 Tadjikistan, pct. 15: „Având în vedere că, la alegerea lor, judecătorii trebuie să aibă între 35 și 65 de ani (articolul 8 alineatul (3)) și că mandatul durează 10 ani (articolul 9 alineatul (1)), vârsta maximă a unui judecător poate fi de 75 ani. În general, 70 de ani este considerată vârsta maximă pentru un membru al Curții</p>

<p>privind demararea procedurii de desemnare a unui nou judecător. Până la expirarea mandatului judecătorului, autoritatea competentă trebuie să numească un nou judecător.</p> <p>(3) Numirea se face numai cu acordul prealabil, exprimat în scris, al candidatului. În cazul în care candidatul ocupă o funcție incompatibilă cu funcția de judecător al Curții Constituționale sau este membru al unui partid politic, acordul trebuie să cuprindă angajamentul candidatului de a demisiona, până la data depunerii jurământului, din funcția pe care o ocupă cu excepția cazului în care legea prevede suspendarea din funcție și de a-și înceta calitatea de membru în partidul politic.</p> <p>(4) Nu poate fi numită în funcția de judecător al Curții Constituționale persoana în privința căreia există interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act definitiv.</p>	<p>Alinierea vârstei de pensionare a judecătorilor Curții Constituționale cu vârsta generală de pensionare aplicabilă funcționarilor publici reprezintă o măsură logică și necesară pentru creșterea nivelului de echitate socială și integrarea judecătorilor pensionari în sistemul general al asigurărilor sociale. Această măsură are mai multe beneficii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eliminarea discriminării: În prezent, diferențele de regim de pensionare între judecătorii Curții Constituționale și alte categorii de funcționari pot fi percepute ca o formă de inechitate socială. • Optimizarea sistemului de pensionare: Odată cu alinierea vârstei de pensionare, judecătorii Curții Constituționale vor fi integrați în același sistem social general aplicabil tuturor categoriilor de angajați din sectorul public. • Creșterea încrederii publicului: Această măsură va contribui la consolidarea încrederii cetățenilor în echitatea și coerența sistemului juridic și administrativ. <p>1. Reducerea termenului de notificare privind expirarea mandatului judecătorilor de la 3 luni la 3 zile. Reducerea termenului în care Curtea Constituțională trebuie să notifice autoritatea care a desemnat un judecător despre expirarea mandatului acestuia, de la 3 luni la 3 zile, este o măsură justificată și practică. Această procedură este utilizată deja în prezent și nu a cauzat nicio dată disfuncționalități în activitatea Curții Constituționale.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funcționalitatea procedurii actuale: Termenul de 3 zile reflectă o practică deja consolidată, care asigură suficient timp pentru inițierea procesului de desemnare a unui nou judecător fără a afecta activitatea Curții. • Prevenirea intențiilor ascunse ale actualii majorități parlamentare: Extinderea acestui termen la 3 luni ridică suspiciuni rezonabile că măsura este menită să permită actualii majorități parlamentare și guvernamentale să controleze procesul de desemnare a noilor membri ai Curții. • Este evident că extinderea termenului nu are nicio justificare practică, ci urmărește politizarea procesului de desemnare a judecătorilor. • În condițiile actuale, mandatul mai multor judecători ai Curții Constituționale urmează să expire, iar extinderea termenului de notificare la 3 luni ar oferi actualii puteri politice ocazia să influențeze numirea succesorilor. Această situație ar putea fi evitată dacă procedura rămâne neschimbată, iar desemnarea noilor judecători este lăsată la latitudinea viitorului Parlament și Guvern. • Respectarea principiului separației puterilor: Reducerea termenului la 3 zile contribuie la eficiența procesului de desemnare fără a perturba activitatea instituțională. Extinderea termenului poate genera incertitudine și submina independența Curții Constituționale. <p>3. Suspiciuni privind intențiile actualii majorități politice. Extinderea termenului de notificare la 3 luni pare a fi motivată nu de necesități administrative sau funcționale, ci de intenții politice clare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Controlul asupra numirii noilor judecători ai Curții Constituționale: Majoritatea parlamentară și guvernamentală actuală încearcă să-și asigure influența asupra viitoarei componente a Curții Constituționale, în condițiile în care mandatul mai multor judecători este aproape de expirare. • Evitarea desemnării noilor judecători de către vitoarea majoritate parlamentară și guvernamentală: În mod normal, acest proces ar trebui să fie realizat de următorul Parlament și Guvern, pentru a reflecta voința delegăților. Aceste circumstanțe pun în pericol independența și imparțialitatea Curții Constituționale, care trebuie să fie garantate prin măsuri legislative clare, transparente și lipsite de influențe politice. <p>Prin aceste modificări, se asigură respectarea principiilor de echitate socială, independență instituțională și separație a puterilor în stat. Orice încercare de extindere a termenului de notificare sau de menținere a unor regimuri speciale nejustificate pentru judecătorii Curții Constituționale ar constitui un precedent periculos pentru statul de drept.</p>	<p>Constituționale. Pentru a realiza acest lucru, proiectul de lege ar putea fie să definească 60 de ani, fie să stabilească o vârstă maximă de 70 de ani, care pune capăt mandatului de judecător înainte de cei 10 ani. Ultima alternativă pare mai practică.”</p> <p>II.CDL-AD(2007)036 Azerbaidjan, pct. 16: „Comisia de la Veneția salută introducerea prin articolul 14.2 a posibilității ca un judecător să rămână în funcție după expirarea mandatului de 15 ani sau a limitii de vârstă de 70 de ani, până când un nou judecător este numit pentru a-l înlocui. [...]”</p> <p>Cu referire la alin. (2): Termenul de 3 luni se consideră ca fiind unul rezonabil și suficient pentru demararea procedurii de numire. Or, mandatul noului judecător va începe imediat după încetarea mandatului precedentului judecător. În acest mod se va menține ritmul de lucru și vor fi evitate potențiale blocaje din lipsă de cvorum.</p> <p>Acest lucru este în conformitate cu recomandarea Comisiei de la Veneția: „(...)” 58. Nota explicativă a proiectului de lege explică faptul că această abordare diferențiată se bazează pe motivele distincte de încetare a mandatului unui judecător. În special, expirarea mandatului judecătorului este un eveniment previzibil, spre deosebire de alte cauze precum demisia sau decesul. Prin urmare,</p>
--	---	--

	<p>dispozițiile procedurale necesare pentru numirea unui judecător pot fi inițiate cu mult timp înainte, minimizându-se astfel riscul a avea posturi vacante.</p> <p>59. Comisia de la Veneția consideră că această distincție între încetarea previzibilă și imprevizibilă a mandatului este rezonabilă. Comisia a recomandat anterior că, pentru a asigura continuitatea în rândul membrilor Curții Constituționale, un judecător al cărui mandat a expirat ar trebui să rămână în funcție până la intrarea în funcție a succesorului său. Comisia a recomandat, de asemenea, să existe fie o procedură care să permită judecătorului în exercițiu să își continue activitatea până la numirea oficială a succesorului său, fie o dispoziție care să specifice că procedura de numire a unui nou judecător ar putea începe cu ceva timp înainte de expirarea mandatului judecătorului în exercițiu.¹ Comisia constată că ambele garanții sunt prezente în proiect, ceea ce reprezintă o abordare binevenită.”</p>
--	--

¹ Comisia de la Veneția, CDL-INF (2001) 2, Avizul privind dreptul constituțional al Curții Constituționale a Republicii Croația, punctul 17.

14.		<p>Amendament deputați Veronica ROSCA, Igor CHIRIAC</p> <p>Articolul 13: la alineatul (1), cuvintele „poate fi persoana” se substituie cu cuvintele „este persoana”; alineatul (2) va avea următorul cuprins: ”Cu trei luni înainte de expirarea mandatului judecătorului autoritatea care a desemnat judecătorul denarează procedura de desemnare a unui nou judecător. Până la expirarea mandatului judecătorului, autoritatea competentă numește un nou judecător, cu respectarea criteriilor menționate la alin. (1)”.</p> <p>Motivare: Modificarea art. 13 alin. (1) din proiect se impune având în vedere rigurozitatea prevederii statuate la art. 138 din Constituția Republicii Moldova, în care se utilizează cuvintele „trebuie să dețină” referitor la condițiile de eligibilitate pentru numirea judecătorului Curții Constituționale. Totodată, Comisia de la Veneția a subliniat:</p> <p>„§ 41 [...] <i>termenul „poate” din acest articol ar trebui înlocuit cu „trebuie” pentru a asigura claritatea și a elimina libertatea de apreciere în cazul în care se intenționează a reda o obligație.</i>”</p> <p>Respectiv, prevederea discreționară trebuie înlocuită cu o prevedere imperativă, care să instituie obligația dispunerii de cerințele necesare pentru a fi numit în funcția de judecător al Curții Constituționale.</p>	Se acceptă
15.		<p>CAPC</p> <p>La art. 13(1) Sintagmele ”reputație ireproșabilă”, ”care deține cetățenia”, ”domiciliu în țară”, ”înalță competență profesională” nu au descifrare expresă în textul legii și pot fi pasibile de diverse interpretări, inclusiv abuzive. În lipsa unor prevederi exprese despre modalități de selecție și verificare prealabilă a candidaților la funcția de judecător, criteriile respective sunt lăsate la discreția absolută a autorităților care numesc judecătorii, iar această discreție poate fi exercitată și abuziv/ în interese de grup sau personale. Criteriul ”deține cetățenia” ar necesita aprofundare (spre exemplu - dobândită prin naștere; deținută în ultimii cel puțin 15 ani).</p> <p>Recomandare: Stabilirea anumitor criterii vizând ”reputația ireproșabilă” și a ”înaltei competențe profesionale”, precum și a modalităților de verificare a corespunderii acestora. Criteriul ”domiciliului în țară” necesită detalieri.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Condițiile pentru numire a persoanelor la funcția de judecător al Curții Constituționale sunt reglementate la art. 138 din Constituția RM, și în același mod sunt reglementate și în proiectul legii. Celelalte condiții prevăzute în proiect sunt expresii consacrate în legislația națională.</p>
16.	<p>Articolul 14. Jurământul</p> <p>(1) Judecătorul își exercită atribuțiile de la data depunerii jurământului. (2) Judecătorul Curții Constituționale depune în fața Parlamentului, Președintelui</p>	<p>Directia generală juridică</p> <p>La art. 14 alin.(2), în partea ce ține de modificare potrivit căreia judecătorul va depune jurământul în fața plenului CC, considerăm pertinentă menținerea formulei actuale, potrivit căreia, jurământul se depune în fața Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Consiliului Superior al Magistratului. Depunerea jurământului într-un cadru solemn, în fața reprezentanților puterilor statului, conferă actului o importanță deosebită și subliniază angajamentul solemn al</p>	<p>Precizare</p> <p>În textul proiectului s-a revenit la formula depunerii jurământului de către judecătorul Curții Constituționale în fața Parlamentului, Președintelui</p>

<p>Republicii Moldova și Consiliului Superior al Magistratului următorul jurământ:</p> <p>„<i>Jur să îndeplinesc cu bună-credință obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr ordinea constituțională a Republicii Moldova, să protejez supremația Constituției, drepturile și libertățile fundamentale ale omului și să mă supun în exercitarea funcției numai Constituției.</i>”</p> <p>(3) În cazul imposibilității de a depune jurământul în condițiile alin. (2), judecătorul depune jurământul în fața plenului Curții Constituționale.</p>	<p>judecătorului față de Constituție și popor. Menținerea practicii actuale pentru depunerea jurământului asigură atât solemnitatea actului, cât și consolidarea legăturilor dintre Curtea Constituțională și celelalte puteri ale statului.</p>	<p>Republicii Moldova și Consiliului Superior al Magistratului</p>
<p>17.</p>	<p>Amendament deputați Veronica ROȘCA, Igor CHIRIAC</p> <p>Articolul 14 va avea următorul cuprins:</p> <p>”Articolul 14 Jurământul</p> <p>(1) Judecătorul își exercită atribuțiile de la data depunerii jurământului.</p> <p>(2) Judecătorul Curții Constituționale, depune în fața Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Consiliului Superior al Magistratului următorul jurământ:</p> <p>„<i>Jur să îndeplinesc cu bună-credință obligațiile de judecător al Curții Constituționale, să apăr ordinea constituțională a Republicii Moldova, să protejez supremația Constituției, drepturile și libertățile fundamentale ale omului și să mă supun în exercitarea funcției numai Constituției.</i>”</p> <p>(3) Noul judecător depune jurământul în cel mult o săptămână de la expirarea mandatului predecesorului său. Dacă numirea noului judecător este făcută după încetarea mandatului predecesorului său, noul judecător va depune jurământul în cel mai scurt timp dar nu mai mult de două săptămâni de la numire.”</p> <p>(4) În cazul imposibilității de a depune jurământul în condițiile alin. (2), în termenul indicat în alineatul (3), judecătorul depune jurământul în fața plenului Curții Constituționale.”</p> <p>Motivare: Prin modificarea art. 14 din proiect se urmărește alinierea la recomandările Comisiei, statuate la §45, §48 și §51 în care se sugerează introducerea unui termen limită strict și neechivoc pentru depunerea jurământului, în scopul excluderii unei potențiale întârzieri sau a unui refuz politizat.</p>	<p>Se acceptă</p>

18.

Articolul 16. Inamovibilitatea
(1) Judecătorul Curții Constituționale este inamovibil pe toată durata mandatului.
(2) Mandatul de judecător al Curții Constituționale se suspendă sau se ridică numai în cazurile stabilite de prezenta lege.

CAPC

Alineatul (2) al art. 16 contrazice alineatul (1) al aceluiași articol, stabilind posibilități de depășire a inamovibilității garantate judecătorilor.

Recomandare: Excluderea textului alineatului (1) al art. 16.

Nu se acceptă.
Conform art. 137-din Constituția Republicii Moldova, „Judecătorii Curții Constituționale sânt inamovibili pe durata mandatului, independenți și se supun numai Constituției.”.

Inamovibilitatea judecătorilor constituționali nu este una absolută, iar prevederea de la alin. (2) prezintă o garanție legală în cazurile de suspendare sau ridicare a mandatului acestora.

Altfel spus, mandatul judecătorului nu poate fi suspendat sau ridicat în alte condiții decât cele stabilite de lege.

„Pentru Comisia de la Veneția, inamovibilitatea judecătorilor constituie un element esențial al independenței sistemului judiciar. având în vedere importanța acordată securității mandatului judecătorilor atât de standardele internaționale de „hard law”, cât și de cele de „soft law”, și având în vedere, în special, importanța crescândă a protejării independenței sistemului judiciar, inclusiv a Curții Constituționale, este oportun ca, în cazul în care dispozițiile constituționale privind numirea și durata mandatului judecătorilor Curții Constituționale sunt modificate, orice scurtare a mandatului se aplică numai judecătorilor care urmează să fie numiți după intrarea în vigoare a noilor dispoziții (...).”

19.	<p>Articolul 17. Inviolabilitatea judecătorilor Curții Constituționale</p> <p>(1) Judecătorii Curții Constituționale nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau opiniile exprimate pe durata exercitării mandatului.</p> <p>(2) Judecătorul Curții Constituționale nu poate fi reținut, supus aducerii silitte, arestat, percheziționat, fără încuviințarea prealabilă a plenului Curții Constituționale, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă.</p> <p>(3) Urmărirea penală împotriva judecătorului Curții Constituționale poate fi pornită doar de către Procurorul General, iar în lipsa acestuia de către un adjunct în temeiul ordinului emis de Procurorul General, cu acordul prealabil al plenului Curții Constituționale. În cazul săvârșirii de către judecător a infracțiunilor specificate la art. 243, 324, 326 și 330² din Codul penal al Republicii Moldova 985/2002, precum și în cazul infracțiunilor flagrante, acordul plenului Curții Constituționale pentru pornirea urmăririi penale nu este necesar.</p>	<p>CAPC</p> <p>La art. 17 (3) Stabilirea expresă a competenței de judecare a dosarelor penale privind judecătorii constituționali numai de către Curtea Supremă de Justiție (în complet simplu ca instanță de fond și în complet lărgit ca instanță de apel/recurs</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Conform art. 8 alin. (3) lit. c) din Legea nr. 3/2016, Procuratura Generală reprezintă învinuirea la Curtea Supremă de Justiție. Astfel, în Hotărârea nr. 2/2018 Curtea a subliniat:</p> <p>„(§45) [...] legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică. Or, în procesul de legisferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative</p>
20.		<p>Amendament deputati Veronica ROSCA, Igor CHIRIAC</p> <p>La articolul 17 alineatul (5), cuvintele „și exprimă punctul de vedere” se substituie cu cuvintele „și exprimă acordul sau dezacordul” și se completează cu următoarea propoziție: „În caz de dezacord, judecătorul reținut al Curții Constituționale este eliberat imediat.”</p> <p>Motivare: Cu referire la art. 17 alin. (5) din proiect, Comisia de la Veneția, a subliniat că prevederea care oferă Curții Constituționale prerogativa de a „exprima opinia cu privire la arestarea judecătorului Curții” este ambiguă și lasă loc pentru interpretări diferite, ceea ce ar putea genera practici inconsecvente.</p> <p>„75. Comisia de la Veneția este de părere că o simplă exprimare a opiniei este un răspuns insuficient din partea Curții Constituționale în astfel de cazuri critice. Plenul Curții ar trebui să fie investit cu autoritatea de a aproba sau anula formal arestarea. În caz de anulare, judecătorul trebuie eliberat fără întârziere pentru a proteja independența judiciară și a preveni orice privire arbitrară de libertate.”</p> <p>Prin urmare, la art. 17 alin. (5) se propune a reglementa expres că în decursul de 24 h de la reținerea judecătorului Curții Constituționale surprins în flagrant delict, Curtea Constituțională își exprimă acordul sau dezacordul, iar în caz de dezacord, judecătorul reținut al Curții</p>	<p>Se acceptă</p>

		Constituționale se va elibera imediat.	Se acceptă
21.	<p>Articolul 18. Incompatibilități și restricții în exercitarea funcției</p> <p>(1) Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția activității didactice, științifice sau de creație.</p> <p>(2) Judecătorul Curții Constituționale nu are dreptul să desfășoare activitate politică și nu poate fi membru al vreunui partid politic.</p>	<p>Amendament deputați Veronica ROȘCA, Igor CHIRIAC</p> <p>La articolul 18 alineatul (1), textul „cu excepția activității didactice, științifice sau de creație” se substituie cu cuvintele „cu excepția activității didactice și științifice”.</p> <p>Motivare: Modificarea art. 18 alin. (1) din proiect se impune pentru asigurarea conformității acestuia cu prevederile art. 139 din Constituție, care reglementează incompatibilitățile funcției de judecător al Curții Constituționale: „<i>Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată retribuită, cu excepția activității didactice și științifice.</i>”</p> <p>Necesitatea renunțării la „creație” ca activitate compatibilă cu funcția de judecător al Curții Constituționale fost punctat și în § 57 a Opiniei Comisiei de la Veneția:</p> <p>„57. În ceea ce privește termenul <i>“activitate creativă”</i>. Comisia de la Veneția observă că acest termen este imprecis și oarecum neconvențional în acest context. Natura largă și nedefinită a <i>“activității creative”</i> poate duce la incertitudini cu privire la aplicarea și interpretarea sa practică.”</p>	
22.	<p>Articolul 20. Garanțiile sociale</p> <p>(1) Președintele și judecătorii Curții Constituționale sunt salariați în modul, condițiile și mărimile prevăzute de cadrul normativ privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, din mijloacele bugetului Curții Constituționale.</p> <p>(2) Judecătorul Curții Constituționale care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani calendaristici, inclusiv în funcția de judecător al Curții Constituționale pe perioada unui mandat deplin, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55 % din salariul lui mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – se mărește cu 3 %, dar în total nu mai mult de 80 % din salariul lui mediu lunar.</p> <p>(3) Pensia pentru vechime în muncă se plătește integral judecătorului în funcție.</p>	<p>CAPC</p> <p>La art. 20 Revizuirea prevederilor despre primirea concomitentă a salariului de judecător al Curții Constituționale și a pensiei de judecător al Curții. Revizuirea prevederilor despre acordarea indemnizației la plecarea ”onorată” din funcție.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Scopul proiectului include păstrarea garanțiilor judecătorilor Curții Constituționale consacrate deja de cadrul normativ în vigoare.</p> <p>Cu referire la acest aspect Carta Europeană din 10 iulie 1998 cu privire la Statutul judecătorului, emitenți Consiliul European, ale cărei dispoziții: „1.1. ... urmăresc ridicarea nivelului garanțiilor în diferite state europene. Ele nu pot să justifice modificările statutelor naționale care tind să reducă <i>nivelul deja atins al garanțiilor în țările respective.</i>”</p> <p>Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 25/2017 a subliniat:</p>

(4) După pensionare, judecătorul are dreptul să se angajeze și să primească atât pensia, cât și salariul integral.

(5) Judecătorului Curții Constituționale care a plecat onorabil din sistem i se plătește o indemnizație unică de concediere egală cu 50% din produsul înmulțirii salariului său mediu lunar la numărul de ani lucrați complet în funcția de judecător. În calculul indemnizației unice de concediere pentru judecătorul demisionat și reîntors în funcție se ia timpul activității în funcția de judecător de la data încetării ultimei demisii.

(6) Judecătorul Curții Constituționale care s-a retras din componența ei din cauza imposibilității de a-și exercita atribuțiile, pe o perioadă mai mare de 4 luni consecutive, din motive de sănătate, are dreptul la o indemnizație de concediere egală cu un salariu anual al funcției. Curtea Constituțională are dreptul să acorde judecătorului care demisionează o indemnizație de concediere egală cu cel mult 3 salarii lunare ale funcției.

(7) Pensile pentru vechime în muncă și indemnizațiile judecătorilor Curții Constituționale se stabilesc și se plătesc de organele de asigurări sociale.

(8) Cheltuielile pentru achitarea pensilor și indemnizațiilor judecătorilor Curții Constituționale se asigură după cum urmează: 50% din mărimea stabilită – de la bugetul asigurărilor sociale de stat și 50% – de la bugetul de stat.

(9) Durata de exercitare a mandatului de judecător se include în vechimea în muncă totală și neîntreruptă în specialitatea precedentă.

(10) Judecătorul are dreptul la concediu anual plătit pe o durată de 42 de zile calendaristice, precum și la concediu neplătit, în condițiile legii.

(11) La calcularea pensilor judecătorilor Curții Constituționale se includ perioadele vechimii în muncă generală prevăzute de legislația privind sistemul public de pensii.

„41. Prin urmare, Curtea menționează că principiul independenței justiției apără pensia specială a judecătorilor, ca parte integrantă a stabilității financiare a acestora, în aceeași măsură cu care apără celelalte garanții ale acestui principiu.”

„54. Curtea reține că pensia specială a judecătorilor a fost instituită în vederea stimulării stabilității în serviciu și a formării unei cariere în magistratură. Instituirea pensiei speciale pentru judecători nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună. Astfel, acest statut special stabilit de Parlament prin lege este mult mai sever, mai restrictiv, impunând judecătorilor obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au. Acestora le sunt interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității.

55. Prin urmare, pensia specială a judecătorilor reprezintă o compensație a incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale. Or, potrivit articolului 116 alin. (7) din Constituție, funcția de judecător este incompatibilă cu

	<p>(12) Pensile stabilite conform prezentei legi se indexează în condițiile legislației privind sistemul public de pensii.</p>	<p>exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice. Acestor incompatibilități constituționale li se adaugă incompatibilitățile și interdicțiile prevăzute de articolul 8 din Legea cu privire la statutul judecătorului.”</p>
23.	<p>Articolul 21. Încetarea mandatului (1) Mandatul de judecător al Curții Constituționale încetează și se declară vacanța funcției în caz de: a) expirare a termenului mandatului; b) demisie; c) ridicare a mandatului; d) deces. (2) Încetarea mandatului de judecător al Curții Constituționale se constată și se declară vacanța funcției prin decizia plenului Curții Constituționale. (3) Judecătorul Curții Constituționale, al cărui mandat a expirat, își exercită activitatea până la depunerea jurământului de către judecătorul nou numit. (4) În cazul încetării mandatului judecătorului Curții Constituționale în temeiul alin. (1) lit. b)-d), în termen de cel mult 3 zile de la data declarării vacanței funcției, președintele Curții Constituționale sesizează autoritatea care a desemnat judecătorul, solicitând demararea procedurii de desemnare a unui nou judecător. Autoritatea competentă numește judecătorul în termen de 45 de zile de la data sesizării.</p>	<p>Amendament deputati Veronica ROȘCA, Igor CHIRIAC</p> <p>La articolul 21: la alineatul (1), sintagma ”și se declară vacanța funcției” se exclude. articolul se completează cu un nou alineat (2) cu următorul cuprins: ”(2) În cazul prevăzut la alineatul (1) lit. a), funcția se completează potrivit procedurii prevăzute la articolul 13 alineatul (2).” alineatul (2) va deveni alineatul (3) și avea următorul cuprins: ”(3) Încetarea mandatului de judecător al Curții Constituționale în cazurile prevăzute la alineatul (1) lit. b)-d) se constată și se declară vacanța funcției prin decizia plenului Curții Constituționale.” la alineatul (3) devine alineatul (4), iar textul „,al cărui mandat a expirat, își exercită activitatea” se substituie cu textul „,al cărui mandat a expirat, cu acordul său, continuă să activeze”. alineatul (4) devine alineatul (5). Motivare: Intervențiile operate la articolul 21 din proiect urmăresc scopul reglementării mecanismului completării vacanței funcției de judecător al Curții Constituționale în funcție de temeiurile încetării mandatului. Or, expirarea mandatului judecătorului este un eveniment previzibil spre deosebire de demisie, deces sau ridicarea mandatului. Această situație a determinat necesitatea reglementării unei proceduri diferențiate în dependență de previzibilitatea temeiurilor încetării mandatului judecătorului. ”58. <i>Nota explicativă a proiectului de lege explică faptul că această abordare diferențiată se bazează pe motivele distiincie de încetare a mandatului unui judecător. În special, expirarea mandatului judecătorului este un eveniment previzibil, spre deosebire de alte cauze precum demisia sau decesul. Prin urmare, dispozițiile procedurale necesare pentru numirea unui nou judecător pot fi inițiate cu mult timp înainte, minimizându-se astfel riscul a avea posturi vacante.</i> 59. <i>Comisia de la Veneția consideră că această distiincție între încetarea previzibilă și imprevizibilă a mandatului este rezonabilă. Comisia a recomandat anterior că, pentru a asigura continuitatea în rândul membrilor Curții Constituționale, un judecător al cărui mandat a expirat</i></p>

		<p>ar trebui să rămână în funcție până la intrarea în funcție a succesoriului său. Comisia a recomandat, de asemenea, să existe fie o procedură care să permită judecătorului în exercițiu să își continue activitatea până la numirea oficială a succesoriului său, fie o dispoziție care să specifice că procedura de numire a unui nou judecător ar putea începe cu ceva timp înainte de expirarea mandatului judecătorului în exercițiu.² Comisia constată că ambele garanții sunt prezente în proiect, ceea ce reprezintă o abordare binevenită.”</p> <p>Includerea la art. 21 a „acordului judecătorului” ca condiție pentru continuarea exercitării atribuțiilor în cazul expirării mandatului este în spiritul Opiniei Comisiei de la Veneția.</p> <p>În § 62-63 Comisia salută soluția propusă prin proiect care garantează continuitatea activității Curții Constituționale și evitarea unui blocaj instituțional, însă consideră necesară condiționarea continuării exercitării atribuțiilor de manifestarea <i>acordului judecătorului vizat</i>.</p>	
<p>24.</p>	<p>Articolul 22. Rădicarea mandatului (1) Mandatul judecătorului Curții Constituționale se ridică în caz de:</p> <p>a) imposibilitate a exercitării funcției de judecător din motive de sănătate pe o perioadă mai mare de 4 luni consecutive;</p> <p>b) încălcare a jurământului și a obligațiilor funcției;</p> <p>c) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;</p> <p>d) aplicare a sancțiunii disciplinare prevăzute la art. 23 alin. (3) lit. c);</p> <p>e) pronunțare a unei sentințe definitive de condamnare;</p> <p>f) incompatibilitate, stabilită prin act definitiv;</p> <p>g) nedeplinere a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune după recepționarea demersului inspectorului de integritate;</p> <p>h) dispunere de către instanța judecătorească, prin hotărâre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate.</p> <p>(2) Rădicarea mandatului pentru temeiurile prevăzute la alin. (1) lit. a), b), d) și g) se decide prin</p>	<p>Amendament deputați Veronica ROȘCA, Igor CHIRIAC</p> <p>Articolul 22: la alineatul (1): litera b) se exclude, iar următoarele litere se renumerează; la litera d), textul „art. 23 alin. (3) lit. c)” se substituie cu textul „art. 23 alin. (6) lit. c)”; la alineatul (2), textul „alin. (1) lit. a), b), d) și g)” se substituie cu textul „alin. (1) lit. a), c) și f)”.</p> <p>Motivare: În câteva paragrafe ale Opiniei sale, Comisia de la Veneția a supus criticii prevederile art. 22 alin. (1) lit. b), potrivit cărora mandatul judecătorului Curții Constituționale ar putea fi ridicat în caz de încălcare a jurământului și a obligațiilor funcției.</p> <p>„85. [...] relația dintre articolul 23 (răspunderea disciplinară) și articolul 22 (rădicarea mandatului) din proiectul de lege nu este clară. În special, articolul 22 alineatul (1) litera (b) prevede că mandatul unui judecător se ridică în cazul unei „încălări a jurământului și a îndatoririlor de serviciu”. Cu toate acestea, rămâne neclar dacă o ridicare de mandat bazată pe încălcarea jurământului necesită proceduri disciplinare în temeiul articolului 23 sau o astfel de ridicare este considerată separat de încălcarea îndatoririlor oficiale.”</p> <p>86. Comisia de la Veneția observă că conceptul de „încălcare a jurământului” este potențial prea larg și imprecis. O astfel de formulare poate duce la incertitudine și la interpretări incoerente. Comisia observă, de asemenea, că articolul 23 alineatul (1) din proiectul de lege oferă deja o descriere detaliată a abaterilor disciplinare, acoperind o gamă largă de acțiuni care ar putea da naștere unor proceduri disciplinare. [...]”</p> <p>Respectiv, prin amendament se urmărește înlăturarea ambiguităților și corelarea armonioasă a dispozițiilor art. 22 alin. (1) cu art. 23 alin. (1) din proiect. Conform art. 23, comportamentul</p>	<p>Se acceptă în condițiile modificărilor operate la art. 23</p>

2 Comisia de la Veneția, CDL-INF (2001) 2, Avizul privind dreptul constituțional al Curții Constituționale a Republicii Croația, punctul 17.

25.	<p>hotărârea plenului, adoptată cu votul a 2/3 din numărul judecătorilor Curții Constituționale.</p> <p>(3) Hotărârea plenului privind ridicarea mandatului judecătorului Curții Constituționale nu se supune niciunei căi de atac.</p>	<p>judecătorului care aduce atingere imaginii Curții Constituționale și mandatului de judecător al Curții Constituționale sau subminează încrederea în procesul independent și imparțial de luare a deciziilor de către Curtea Constituțională, precum și orice altă încălcare culpabilă a prevederilor prezentei legi este pasibilă răspunderii disciplinare soldată, în funcție de gravitatea faptei, cu ridicarea mandatului.</p> <p>Având în vedere că respectarea jurământului și exercitarea cu bună credință a funcției de către judecătorul Curții Constituționale constituie obligații legale, se propune excluderea lit. b) de la art. 22 alin. (1) deoarece reglementarea de la lit. d) a aceluiași articol în coroborare cu art. 23 alin.(1) înglobează situația de la lit. b).</p> <p>Urmare a excluderii lit. b) se impune renumerotarea și corectarea tuturor trimiterilor la elementul respectiv de structură. Astfel, celelalte intervenții propuse la art. 22 sunt de ordin tehnic.</p>	
	<p>Articolul 23. Răspunderea disciplinară a judecătorilor</p> <p>(1) Constituie abatere disciplinară orice comportament al judecătorului care aduce atingere imaginii Curții Constituționale și mandatului de judecător al Curții Constituționale sau subminează încrederea în procesul independent și imparțial de luare a deciziilor de către Curtea Constituțională, precum și orice altă încălcare culpabilă a prevederilor prezentei legi, reglementului Curții Constituționale, hotărârilor Plenului Curții Constituționale sau ordinelor și dispozițiilor președintelui, după caz.</p> <p>(2) Stabilirea abaterilor disciplinare și aplicarea sancțiunilor sunt de competența exclusivă a plenului Curții Constituționale, conform prevederilor regulamentului acesteia.</p> <p>(3) Curtea Constituțională poate aplica judecătorilor, în funcție de gravitatea abaterii, următoarele sancțiuni disciplinare:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) avertisment; b) mustrare; c) ridicarea mandatului de judecător al Curții Constituționale. <p>(4) Avertismentul constă în atenționarea judecătorului asupra abaterii disciplinare comise, cu recomandarea să respecte pe viitor dispozițiile legale, prevenindu-l că la o nouă abatere disciplinară</p>	<p>Directia generală juridică</p> <p>Atragem atenția asupra faptului că, nota de fundamentare nu oferă explicație în partea ce ține de faptul dacă sancțiunile prevăzute la art.23 alin.(3) se aplică complementar sau alternativ.</p> <p>Prin urmare, pentru a nu crea confuzii este necesară ajustarea acesteia în sensul dat.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Tipul sancțiunilor nu trebuie citite izolat dar în contextul întregii prevederi de la alin.(3). Astfel, se va deduce că ”în funcție de gravitate” se aplică sancțiunile de la cea mai ușoară -mustrarea, până la cea mai severă – ridicarea mandatului. <i>Apriori</i>, acestea nu pot fi sancțiuni complementare.</p>

26.	<p>similară îi va putea fi aplicată o sancțiune mai severă. Avertismentul se emite în formă scrisă. Termenul de acțiune a avertismentului este de 1 an.</p> <p>(5) Mustrarea constituie critica, exprimată în formă scrisă, privind faptele comise de judecător. Termenul de acțiune a mustrării este de 2 ani.</p> <p>(6) Sancțiunea ridicării mandatului se aplică prin hotărârea plenului, adoptată în modul stabilit la art. 22 alin. (2).</p> <p>(7) Pentru judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al Curții Constituționale, în afară de sancțiunile indicate la alin. (3), poate fi aplicată și sancțiunea disciplinară de eliberare din funcția respectivă.</p>	<p>Articolul 23. Răspunderea disciplinară a judecătorilor</p> <p>(4) Constituie abateri disciplinară orice comportament al judecătorului care aduce atingere imaginii Curții Constituționale și mandatului de judecător al Curții Constituționale sau subminează încrederea în procesul independent și imparțial de luare a deciziilor de către Curtea Constituțională, precum și orice altă încălcare culpabilă a prevederilor prezentei legi, regulamentului Curții Constituționale, hotărârilor Plenului Curții Constituționale sau ordinelor și dispozițiilor președintelui, după caz.</p> <p>(5) Stabilirea abaterilor disciplinare și aplicarea sancțiunilor sunt de competența exclusivă a plenului Curții Constituționale, conform prevederilor regulamentului acesteia.</p> <p>(6) Curtea Constituțională poate aplica judecătorilor, în funcție de gravitatea abaterii, următoarele sancțiuni disciplinare:</p> <ol style="list-style-type: none"> avertisment; mustrare; ridicarea mandatului de judecător al Curții Constituționale. <p>(4) Avertismentul constă în atenționarea judecătorului asupra abaterii disciplinare comise, cu recomandarea să respecte pe viitor dispozițiile</p>	<p>Se acceptă cu modificările propuse în cadrul ședinței Comisiei</p> <p>Articolul 23 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 23.</p> <p>Răspunderea disciplinară</p> <p>(1) Judecătorul Curții Constituționale răspunde disciplinar pentru comiterea unei abateri disciplinare urmare a unei proceduri echitabile, cu respectarea principiilor contradictorialității, proporționalității dintre abaterea disciplinară comisă și sancțiunea aplicată și doar după audierea judecătorului.</p> <p>(2) Constituie abateri disciplinară orice comportament culpabil al judecătorului care aduce atingere imaginii Curții Constituționale și mandatului de judecător al Curții Constituționale sau subminează încrederea în procesul independent și imparțial</p>
	<p>Amendament deputati Veronica ROSCA, Igor CHIRIAC</p> <p>Articolul 23 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 23. Răspunderea disciplinară</p> <p>(1) Judecătorul Curții Constituționale răspunde disciplinar pentru comiterea unei abateri disciplinare urmare a unei proceduri echitabile, cu respectarea principiilor contradictorialității, proporționalității dintre abaterea disciplinară comisă și sancțiunea aplicată și doar după audierea judecătorului.</p> <p>(2) Constituie abateri disciplinară orice comportament culpabil al judecătorului care aduce atingere imaginii Curții Constituționale și mandatului de judecător al Curții Constituționale sau subminează încrederea în procesul independent și imparțial de luare a deciziilor de către Curtea Constituțională, precum și orice altă încălcare gravă a prevederilor prezentei legi, regulamentului Curții Constituționale, hotărârilor Plenului Curții Constituționale sau, după caz, ordinelor și dispozițiilor președintelui.</p> <p>(3) Procedura disciplinară se inițiază în baza unei sesizări scrise. Sesizarea privind faptele judecătorului Curții Constituționale care pot constitui abateri disciplinare poate fi depusă în termen de cel mult 1 an de la data comiterii faptelor respective.</p> <p>(4) Cercetarea disciplinară se efectuează de doi judecători numiți de plenul Curții Constituționale în modul prevăzut de regulamentul Curții Constituționale. Stabilirea abaterilor disciplinare este de competența plenului Curții Constituționale.</p> <p>(5) Judecătorul cercetat disciplinar are dreptul să ofere explicații pe care le consideră necesare, să prezinte probe și să fie asistat de un avocat.</p> <p>(6) Curtea Constituțională poate aplica judecătorilor, în funcție de gravitatea abaterii, următoarele sancțiuni disciplinare:</p> <ol style="list-style-type: none"> avertisment; mustrare; ridicarea mandatului de judecător al Curții Constituționale. 	<p>Articolul 23 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 23.</p> <p>Răspunderea disciplinară</p> <p>(1) Judecătorul Curții Constituționale răspunde disciplinar pentru comiterea unei abateri disciplinare urmare a unei proceduri echitabile, cu respectarea principiilor contradictorialității, proporționalității dintre abaterea disciplinară comisă și sancțiunea aplicată și doar după audierea judecătorului.</p> <p>(2) Constituie abateri disciplinară orice comportament culpabil al judecătorului care aduce atingere imaginii Curții Constituționale și mandatului de judecător al Curții Constituționale sau subminează încrederea în procesul independent și imparțial de luare a deciziilor de către Curtea Constituțională, precum și orice altă încălcare gravă a prevederilor prezentei legi, regulamentului Curții Constituționale, hotărârilor Plenului Curții Constituționale sau, după caz, ordinelor și dispozițiilor președintelui.</p> <p>(3) Procedura disciplinară se inițiază în baza unei sesizări scrise. Sesizarea privind faptele judecătorului Curții Constituționale care pot constitui abateri disciplinare poate fi depusă în termen de cel mult 1 an de la data comiterii faptelor respective.</p> <p>(4) Cercetarea disciplinară se efectuează de doi judecători numiți de plenul Curții Constituționale în modul prevăzut de regulamentul Curții Constituționale. Stabilirea abaterilor disciplinare este de competența plenului Curții Constituționale.</p> <p>(5) Judecătorul cercetat disciplinar are dreptul să ofere explicații pe care le consideră necesare, să prezinte probe și să fie asistat de un avocat.</p> <p>(6) Curtea Constituțională poate aplica judecătorilor, în funcție de gravitatea abaterii, următoarele sancțiuni disciplinare:</p> <ol style="list-style-type: none"> avertisment; mustrare; ridicarea mandatului de judecător al Curții Constituționale. 	<p>Se acceptă cu modificările propuse în cadrul ședinței Comisiei</p> <p>Articolul 23 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 23.</p> <p>Răspunderea disciplinară</p> <p>(1) Judecătorul Curții Constituționale răspunde disciplinar pentru comiterea unei abateri disciplinare urmare a unei proceduri echitabile, cu respectarea principiilor contradictorialității, proporționalității dintre abaterea disciplinară comisă și sancțiunea aplicată și doar după audierea judecătorului.</p> <p>(2) Constituie abateri disciplinară orice comportament culpabil al judecătorului care aduce atingere imaginii Curții Constituționale și mandatului de judecător al Curții Constituționale sau subminează încrederea în procesul independent și imparțial</p>

<p>legale, prevenindu-l că la o nouă abatere disciplinară similară îi va putea fi aplicată o sancțiune mai severă. Avertismentul se emite în formă scrisă. Termenul de acțiune a avertismentului este de 1 an.</p> <p>(5) Muștrarea constituie critica, exprimată în formă scrisă, privind faptele comise de judecător. Termenul de acțiune a muștrării este de 2 ani.</p> <p>(6) Sancțiunea ridicării mandatului se aplică prin hotărârea plenului, adoptată în modul stabilit la art. 22 alin. (2).</p> <p>(7) Pentru judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al Curții Constituționale, în afară de sancțiunile indicate la alin. (3), poate fi aplicată și sancțiunea disciplinară de eliberare din funcția respectivă.</p>	<p>(7) Avertismentul constă în atenționarea judecătorului asupra abaterii disciplinare comise, cu recomandarea să respecte pe viitor dispozițiile legale, prevenindu-l că la o nouă abatere disciplinară similară îi va putea fi aplicată o sancțiune mai severă. Avertismentul se emite în formă scrisă. Termenul de acțiune a avertismentului este de 1 an.</p> <p>(8) Muștrarea constituie critica, exprimată în formă scrisă, privind faptele comise de judecător. Termenul de acțiune a muștrării este de 2 ani.</p> <p>(9) Sancțiunea disciplinară se aplică prin hotărârea plenului, adoptată cu votul a 2/3 din numărul judecătorilor Curții Constituționale.</p> <p>(10) Pentru judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al Curții Constituționale, în afară de sancțiunile indicate la alin. (6), poate fi aplicată și sancțiunea disciplinară de eliberare din funcția respectivă.”</p> <p>Motivare: Prin amendament se propune o nouă redacție art. 23 din proiect pentru a răspunde rigurilor enunțate de Comisia de la Veneția în opinia sa, precum necesitatea reglementării garanțiilor procedurale în cursul cercetării și examinării cauzei disciplinare, aspecte de procedură: inițierea procedurii disciplinare, termenul de prescripție pentru depunerea sesizării, dar și pragul de vot necesar în cadrul plenului pentru aplicarea sancțiunilor disciplinare. Ajustările propuse vor asigura concordanța prevederilor art. 23 cu § 78, § 79, § 81-83 din Avizul Comisiei de la Veneția.</p> <p>Intervențiile propuse vor contribui la respectarea principiului previzibilității, asigurând că normele juridice sunt suficiente de precise, pentru a permite judecătorilor să își adapteze conduita și, în consecință, să evite riscul aplicării arbitrare a normelor.</p>	<p>de luare a deciziilor de către Curtea Constituțională, precum și orice altă încălcare gravă a prevederilor prezentei legi, regulamentului Curții Constituționale, hotărârilor Plenului Curții Constituționale sau, după caz, ordinelor și dispozițiilor președintelui.</p> <p>(3) Procedura disciplinară se inițiază în baza unei sesizări scrise depuse de autoritățile competente să numească judecători la Curtea Constituțională. Sesizarea privind faptele judecătorului Curții Constituționale care pot constitui abateri disciplinare poate fi depusă în termen de cel mult 1 an de la data comiterii faptelor respective.</p> <p>(4) Cercetarea disciplinară se efectuează de doi judecători numiți de Președintele Curții Constituționale în modul prevăzut de regulamentul Curții Constituționale. Dacă sesizarea îl vizează pe Președintele Curții Constituționale, completul de urmărire disciplinară este desemnat de judecătorul care exercită funcțiile Președintelui Curții Constituționale în lipsa acestuia. Stabilirea abaterilor disciplinare este de competența Plenului Curții Constituționale.</p> <p>(5) În cazul în care completul de urmărire disciplinară constată că sesizarea nu este întemeiată, cauzele se clasează printr-o decizie a Președintelui Curții sau a judecătorului care</p>
---	--	--

exercită funcțiile de Președinte al Curții în lipsa acestuia. În cazul în care completul de urmărire disciplinară constată întemeiată sesizarea va întocmi un raport, care va fi remis spre examinare Plenului Curții Constituționale.

(6) Judecătorul cercetat disciplinar are dreptul să ofere explicații pe care le consideră necesare, să prezinte probe și să fie asistat de un avocat.

(7) Curtea Constituțională poate aplica judecătorilor, în funcție de gravitatea abaterii, următoarele sancțiuni disciplinare:

d) avertisment;

e) mustrare;

f) ridicarea mandatului de judecător al Curții Constituționale.

(8) Avertismentul constă în atenționarea judecătorului asupra abaterii disciplinare comise, cu recomandarea să respecte pe viitor dispozițiile legale, prevenindu-l că la o nouă abatere disciplinară similară îi va putea fi aplicată o sancțiune mai severă. Avertismentul se emite în formă scrisă. Termenul de acțiune a avertismentului este de 1 an.

(9) Mustrarea constă în critica, exprimată în formă scrisă, privind faptele comise de judecător. Termenul de acțiune a mustrării este de 2 ani.

(10) Sancțiunea disciplinară se aplică prin hotărârea plenului, adoptată cu votul a 2/3 din numărul

			<p>judcătorilor Constituționale.</p> <p>(11) Pentru judecătorul care îndeplinește funcția de președinte al Curții Constituționale, în afară de sancțiunile indicate la alin. (6), poate fi aplicată și sancțiunea disciplinară de eliberare din funcția respectivă.”.</p>
27.		<p>A.O. "LEX SCRIPTA"</p> <p>La art. 24 alin. (2), din proiect, sintagma „<i>regulamentul Curții Constituționale</i>” se substituie cu sintagma „<i>Codul jurisdicției constituționale</i>”. Atenție: Aplicarea dreptului discreționar și autonomiei regulamentare nu sunt benefice pentru edictarea unor norme procedurale primare. Lăsa-ți celelalte state, în pace! La noi, Regulamentul, în cauză, nu a supraviețuit mult timp, după expirarea mandatului președintelui-promotor al acestui Regulament.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Codul jurisdicției constituționale urmează a fi abrogat urmare a adoptării prezentului proiect de lege</p>
28.	<p>Articolul 25. Subiecții cu drept de sesizare (1) Dreptul de sesizare îl au:</p> <p>a) Președintele Republicii Moldova;</p> <p>b) Guvernul;</p> <p>c) ministrul justiției;</p> <p>d) Consiliul Superior al Magistraturii;</p> <p>e) judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătorilor;</p> <p>f) Consiliul Superior al Procurorilor;</p> <p>g) deputatul în Parlament;</p> <p>h) Avocatul Poporului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului;</p> <p>i) consiliile unităților administrative-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauz-Yeri) -- în cazul de supunere controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale până la intrarea în vigoare a acestora pentru Republica Moldova, care nu corespund art. 109 și, respectiv, art. 111 din Constituție.</p>	<p>Amendament deputat Fiodor GAGAUZ F.G. nr. 23 din 17. 12. 24</p> <p>1. La art. 25,</p> <p>- alineatul (1), litera i) va avea următorul cuprins:</p> <p>i) consiliile unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea în cazul în care se presupune controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale până la intrarea în vigoare a acestora pentru Republica Moldova, care nu corespund art. 109.</p> <p>- alineatul (1) se completează cu lit. j) cu următorul cuprins:</p> <p>j) Adunarea Populară a Găgăuziei - în cazul de supunere controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale până la intrarea în vigoare a acestora pentru Republica Moldova, care limitează atribuțiile Găgăuziei, în conformitate cu articolul 111 din Constituție.</p> <p>2. La art. 26,</p> <p>- alineatul (2) lit. g) va avea următorul cuprins:</p> <p>g) imputernicire a Găgăuziei (litera g) - se consideră litera h).</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Prevederile de la art. 25 alin. (1) lit. i) din proiect includ în totalitate cele propuse pentru eventuala lit. j), și chiar prezintă o formulare mai extinsă în privința posibilităților Adunării Populare a Găgăuziei de a sesiza CC, nu doar în privința „<i>limitărilor atribuțiilor Găgăuziei</i>”, dar în privința oricărui fapt care contravine art. 111 din Constituția RM.</p> <p><i>Cu referire la alin. (2) art. 26:</i></p> <p>Art. 26 alin. (2) din proiect reglementează suspendarea acțiunii actului contestat, în funcție de anumite domenii și nu datorită calității subiectului acțiunii, or, Adunarea Populară a Găgăuziei poate solicita suspendarea acțiunii actului contestat conform art. 26 alin. (2), în toate cazurile enumerate.</p>

<p>(2) Subiecții prevăzuți la alin. (1) pot depune sesizări în probleme ce țin de competența lor, cu excepția sesizării privind:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) revizuirea Constituției, care poate fi depusă de subiecții indicați în art. 141 din Constituție; b) constatarea circumstanțelor ce justifică dizolvarea Parlamentului, care poate fi depusă de Președintele Republicii Moldova; c) constatarea circumstanțelor ce justifică demiterea din funcție a Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, care poate fi depusă în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, semnată de Președintele Parlamentului; d) constituționalitatea unui partid, care poate fi depusă de Parlament, de Președintele Republicii Moldova, de Guvern, de ministrul Justiției sau de Procurorul General; e) ridicarea excepției de neconstituționalitate, care poate fi depusă de subiecții indicați la alin. (1) lit. e). <p>(3) Rezultatele referendumului republican, ale alegerilor în Parlament și ale alegerii Președintelui Republicii Moldova se confirmă în urma examinării raportului Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>Materialele privind declararea candidatului supleant în calitate de deputat în Parlament se prezintă de către Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>Totodată, suspendarea acțiunii actului contestat se dispune doar în vederea evitării prejudiciilor și consecințelor negative iminente de o gravitate semnificativă.</p> <p>A se vedea Decizia Curții Constituționale (DCC) nr. 159 din 23 decembrie 2020, § 7; DCC nr. 31 din 19 martie 2021, § 5.</p> <p>Conform DCC Nr. 29 din 11-04-2024</p> <p>„8. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că în cazul invocării riscului afectării unui domeniu prevăzut de articolul 25/1 alin. (2) pct. 1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și de articolul 7/1 alin. (2) pct. 1) din Codul Jurisdicției constituționale, autorul cererii de suspendare trebuie să demonstreze intensitatea și posibilele prejudicii și consecințe negative iminente și ireparabile ale riscului invocat (a se vedea DCC nr. 122 din 28 septembrie 2023, § 9). Chiar dacă riscul este abstract, cererile cu privire la suspendarea acțiunii actelor sesizate trebuie motivate convingător. Doar invocarea riscului și enumerarea unor valori fundamentale nu reprezintă o motivare suficientă și convingătoare în vederea suspendării acțiunii actului sesizat (a se vedea DCC nr. 102 din 12 iulie 2022, § 4; DCC nr. 143 din 26 octombrie 2023, § 8).”</p>
--	--

Directia generală juridică

La art. 25 alin.(1) lit.e), menționăm că prevederile în cauză sunt în contradicție cu prevederile art.135 alin.(1) lit.g) a Constituției Republicii Moldova, or Legea Supremă indică expres subiectul care are drept de sesizare a cazurilor excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice - Curtea Supremă de Justiție, iar, extinderea listei de subiecți cu excluderea CSJ prin lege organică - contravine Constituției. În cazul de față, urmând a fi adoptată una din două soluții, modificarea art.135 alin.(1) lit. g) a Constituției cu indicarea unei noi liste de subiecți cu drept de sesizare a cazurilor de excepție de neconstituționalitate sau indicarea în art.25 alin.(1) lit.e) din prezentul proiect de lege doar a subiectului stabilit expres de Constituție - Curtea Supremă de Justiție.

Nu se acceptă.

Extinderea cercului de subiecți cu drept de sesizare a Curții în vederea exercitării jurisdicției constituționale a fost operată prin Legea nr. 99/2020. În baza interpretării prevederilor art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (Hotărârea CC nr. 2/2016. Astfel prin respectiva hotărâre a fost extins dreptul de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională și pentru instanțele ordinare, pe lângă Curtea Supremă de Justiție după cum era prevăzut în reglementările anterioare. Prin urmare, judecătorii/ completurile de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, al curților de apel și al judecătorilor au devenit subiecți cu drept de sesizare.

Reiterăm că interpretările Constituției oferite de Înalta Curte poartă un caracter obligatoriu. În acest sens sunt relevante raționamentele expuse de Curte în Hotărârea nr. 33/2013 (obligativitatea hotărârilor Curții Constituționale): §47 – §48:

„47. Interpretarea dată dispozițiilor constituționale comportă caracter oficial și obligatoriu pentru toți subiecții raporturilor juridice. Hotărârea prin care se interpretează un text constituțional are putere de lege și este obligatorie, prin considerentele pe care se sprijină, pentru toate organele constituționale ale Republicii Moldova. Aceasta se

30.	<p>Articolul 26. Acțiunea actului contestat</p> <p>(1) Acțiunea actului contestat, care afectează sau se referă la domeniile stabilite la alin. (2), poate fi suspendată până la soluționarea în fond a cauzei cu emiterea unei decizii.</p> <p>(2) Se poate dispune suspendarea acțiunii în vederea evitării prejudiciilor și consecințelor negative iminente și ireparabile de o gravitate semnificativă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) actelor normative care afectează sau se referă la următoarele domenii: <ol style="list-style-type: none"> a) suveranitatea și puterea de stat; b) drepturile și libertățile fundamentale ale omului; c) democrația și pluralismul politic; d) separația și colaborarea puterilor; e) unitatea poporului și dreptul de identitate; f) securitatea economică sau financiară a statului; g) alte domenii pentru care Curtea Constituțională consideră necesară suspendarea acțiunii actului contestat; 2) actelor cu caracter individual emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova sau de 	<p>CAPC</p> <p>Conținutul lit. g) de la alin.(2) al art.26 anulează în mare parte necesitatea mențiunilor exprese supra. Reieșind din principiul autonomiei, independenței și al stabilirii propriei competențe, dreptul de a suspenda acțiunea actelor contestate ar putea să rămână la discreția absolută a Curții Constituționale.</p> <p><u>Recomandare:</u> Revizuirea textului alin.(2) al art.26.</p>	<p>aplică direct, fără nici o altă condiție de formă.</p> <p>48. Scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este de a asigura unitatea și înțelegerea corectă a conținutului și sensului lor autentic, de a soluționa divergențele juridice și politice apărute în legătură cu perceperea și aprecierea normelor Legii Supreme. Interpretarea oficială a normelor constituționale este imperativă.”</p>
		<p>Nu se acceptă</p> <p>Enumerarea domeniilor în care un act normativ poate fi suspendat asigură claritate și previzibilitate normelor juridice, lăsând totodată o marjă de discreție Curții Constituționale de a suspenda acțiunea actului contestat și în alte domenii în care Curtea va considera necesar pentru evitarea prejudiciilor și consecințelor negative iminente și ireparabile de o gravitate semnificativă prin aplicarea actului contestat. Or, nu este posibilă enumerarea expresă a tuturor domeniilor care se pot întâlni în practică.</p>	

	<p>Guvern, care se referă la persoanele oficiale de stat exponente ale unui interes public și/sau politic deosebit.</p> <p>(3) Curtea Constituțională examinează cererea de suspendare a actului normativ contestat cel târziu în a doua zi lucrătoare după înregistrarea sesizării.</p> <p>(4) Decizia de suspendare a acțiunii actului contestat se adoptă de plenul Curții Constituționale cu votul a cel puțin 4 judecători. În caz de imposibilitate a convocării plenului Curții, decizia de suspendare se emite printr-o dispoziție a președintelui Curții Constituționale, cu confirmarea ulterioară obligatorie de către plenul Curții Constituționale.</p> <p>(5) Decizia de suspendare a actului normativ contestat intră în vigoare la data adoptării, urmând a fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</p> <p>(6) În cazul suspendării acțiunii actului normativ contestat, Curtea Constituțională examinează sesizarea în fond, cu prioritate, într-un termen cât mai scurt posibil.</p>		
31.		<p><u>Amendament deputați Veronica ROȘCA, Igor CHIRIAC</u></p> <p>La articolul 26 alineatul (4), textul "cu votul a cel puțin 4 judecători" se substituie cu textul "cu votul majorității judecătorilor prezenți".</p>	Se acceptă
32.	<p>Articolul 27. Etapele de examinare a sesizărilor</p> <p>(2) Admisibilitatea sesizărilor se examinează de plenul Curții Constituționale fără participarea părților, în conformitate cu prevederile regulamentului Curții Constituționale.</p> <p>(5) Sesizările declarate admisibile sunt examinate în ședința publică a Curții, în conformitate cu prevederile regulamentului Curții Constituționale.</p>	<p><u>A.O. "LEX SCRIPTA"</u></p> <p>La art. 27, alineatele (2) și (5), sintagma „<i>regulamentului Curții Constituționale</i>” se substituie cu sintagma „<i>Codului jurisdicției constituționale</i>”</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Codul jurisdicției constituționale urmează să fie abrogat la data intrării în vigoare a prezentului proiect de lege.</p>
33.	Articolul 28. Limba de procedură	<p><u>Amendament deputat Diana Caraman D.C. nr. 66 din 19. 12. 24</u></p> <p>Articolul 28 se completează cu alineatul (2)</p>	Nu se acceptă

<p>Procedura jurisdicțională a Curții Constituționale și lucrările de secretariat se desfășoară în limba română.</p>	<p>„(2) Persoanele interesate în soluționarea cauzei care nu posedă sau nu vorbesc limba română sunt în drept să facă cunoștință cu materialele cauzei, cu lucrările asupra dosarului și să beneficieze de interpretare lingvistică pe parcursul procesului de judecată.”</p> <p>Motivare:</p> <ol style="list-style-type: none"> Contextul multicultural al Republicii Moldova. Republica Moldova este un stat multinațional, caracterizat printr-o diversitate etnică semnificativă. În regiuni precum UTA Găgăuzia și raionul Taraclia, unde populația majoritară utilizează limba rusă în activitățile cotidiene și în relațiile cu autoritățile publice, bariera lingvistică reprezintă un obstacol major pentru accesul efectiv la justiție. Minoritățile etnice din aceste regiuni, dar și din alte părți ale țării, se confruntă frecvent cu dificultăți în înțelegerea limbajului juridic și a procedurilor judiciare, ceea ce limitează capacitatea lor de a-și apăra drepturile în mod echitabil. Adoptarea unui cadru legal clar care să garanteze traducerea materialelor cauzei și asigurarea interpretării proceselor judiciare este esențială pentru a elimina aceste bariere și pentru a asigura egalitatea în fața legii. Conformitatea cu art. 13 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova. Amendamentul propus se aliniază în mod direct cu prevederile art. 13 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, care prevede: “Statul recunoaște și protejează dreptul persoanelor de a-și păstra, dezvolta și exprima identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă.” În contextul unei societăți multiculturale, protejarea drepturilor lingvistice ale minorităților în sistemul de justiție devine un element fundamental pentru a garanta accesul echitabil la servicii juridice. Această măsură reprezintă o manifestare concretă a respectului față de diversitatea etnică și lingvistică din țară. Respectarea obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova. Adoptarea amendamentului este necesară și pentru conformarea cu standardele internaționale: Pactul internațional privind drepturile civile și politice (PIDCP) și Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, ratificată de Republica Moldova, impune statelor să asigure condiții care să permită minorităților să participe efectiv la viața publică și să își exercite drepturile fără discriminare. Aceste prevederi obligă statul să ia măsuri concrete pentru a garanta accesul egal al minorităților etnice la procesele judiciare, inclusiv prin traducerea documentelor juridice și interpretarea proceselor în limba maternă a acestora. Beneficii și obiective ale amendamentului. Adoptarea acestui amendament va avea următoarele beneficii: <ol style="list-style-type: none"> Eliminarea discriminării involuntare: Instruirea magistrților și a personalului juridic cu privire la particularitățile culturale și lingvistice ale minorităților va contribui la prevenirea tratamentelor discriminatorii în cadrul sistemului de justiție. Întărirea coeziunii sociale: Garantarea accesului egal la justiție pentru toți cetățenii, indiferent de apartenența lor etnică, va contribui la consolidarea încrederii în instituțiile statului și la o societate mai incluzivă. Respectarea diversității regionale: Considerația că regiuni precum Taraclia și Găgăuzia, unde limba rusă este utilizată frecvent, implementarea unor astfel de măsuri va asigura respectarea specificului local și a autonomiei administrative prevăzute de lege. <p>Concluzie: Propunerea de amendament reflectă angajamentul Republicii Moldova de a respecta drepturile omului și de a crea un sistem juridic accesibil tuturor cetățenilor, indiferent de limba pe care o vorbesc. Adoptarea acestuia va alinia legislația națională la standardele internaționale și va contribui la întărirea coeziunii sociale, protejând diversitatea etnică și culturală a țării.</p>	<p>Subiecții cu drept de sesizare a CC, în mare parte, sunt autoritățile și instituțiile statului, exponenții cărora au obligația legală de a cunoaște și vorbi limba română, iar în cazul persoanelor care sunt subiecți ai excepției de neconstituționalitate, acestea au dreptul de a fi reprezentate de un apărător sau asistate în fața Curții de un interpret sau traducător. Prin urmare, nu este necesară completarea art. 28 cu un nou alineat, or drepturile și obligațiile procedurale ale părților procesului de jurisdicție constituțională urmează a se regăsi în Regulamentul Curții Constituționale</p>
<p>34. Articolul 29. Termenul de soluționare a sesizării Curtea Constituțională examinează sesizarea în termen de 6 luni de la data înregistrării acesteia. La</p>	<p>CAPC Stabilirea unui termen limită (3-6 luni) pentru care poate fi prelungit termenul de soluționare a sesizării.</p>	<p>Nu se acceptă. La stabilirea termenelor de examinare a sesizărilor trebuie avute în vedere complexitatea</p>

solicitarea judecătorului-raportor sau a participanților la proces, plenul Curții Constituționale poate prelungi termenul de soluționare a sesizării.

Textul nu stabilește un termen limită pentru care poate fi prelungit termenul de soluționare a sesizării de către Curtea Constituțională. De notat că anterior au existat precedente în care o sesizare la Curtea Constituțională a fost examinată, spre exemplu, timp de 3 ani (HCC nr.14 din 02.05.2017).

problemelor abordate în sesizare, numărul sesizărilor, numărul personalului care asistă judecătorii, etc.
Raționamentul prevădii proiectului derivă și din practica Curților Constituționale ale altor state. De exemplu, Curtea Constituțională a României la prelungirea termenelor de examinare a sesizărilor are flexibilitatea de a decide fără un cadru temporal fix impus prin lege. Nici chiar însuși termenul judecării cauzei nu este unul fix: „La primirea proiectului de lege sau a propunerii legislative, președintele Curții numește un judecător-raportor și stabilește termenul de judecată.” - art. 20 din Legea nr. 47/199235.

În Studiul privind accesul individual la justiția constituțională (CDL-AD(2010)039rev) Comisia de la Veneția a concluzionat că:

„89 Termenele pentru adoptarea deciziilor, dacă sunt stabilite, nu ar trebui să fie prea scurte pentru a oferi Curții Constituționale posibilitatea de a examina cazul pe deplin și nu ar trebui să fie atât de lungi pentru a împiedica eficacitatea protecției drepturilor omului prin intermediul justiției constituționale”.

Totodată, în *Raportul revizuit privind accesul individual la justiție constituțională (CDL-*

35.	<p>Articolul 30. Părțile procesului de jurisdicție constituțională (1) Părți în procesul de jurisdicție constituțională sunt: a) autorul sesizării;</p>	<p>Amendament deputați Veronica ROSCA, Igor CHIRIAC La articolul 30 alineatul (4), textul „, în modul stabilit de regulamentul Curții Constituționale” se exclude.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>AD(2021)001) cu referire la Ungaria, Comisia a punctat:</p> <p>„§142. Chiar și fără o astfel de complicație suplimentară, un termen de 30 de zile pentru examinarea constituționalității unei prevederi legale pare a fi extrem de dificil de respectat, mai ales în contextul introducerii căilor de atac individuale la Curtea Constituțională, ceea ce are ca rezultat un volum de muncă suplimentar substanțial. Deși este de înțeles că autoritățile maghiare doresc să asigure proceduri rapide în fața instanțelor ordinare, acest lucru nu ar trebui să se facă într-un mod care să facă ca controlul constituțional ineficient să fie un element esențial al controlului și echilibrului.</p> <p>Observațiile Guvernului (§ 61) anunță că Guvernul Ungariei va prezenta o propunere de modificare a articolului 24.2.b din Legea fundamentală de extindere a limitei de 30 de zile la 90 de zile. Comisia de la Veneția salută faptul că această propunere ar duce la o îmbunătățire, dar termenul limită este încă foarte strâns și ar trebui să devină mai realist, de exemplu 9 luni.”</p>			

<p>b) persoanele oficiale sau autoritățile publice ale căror acte sunt contestate. (2) În cazul contestării actelor legislative parte a procesului de jurisdicție constituțională este și Guvernul. (3) La soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate parte în proces este judecătorul care a ridicat excepția de neconstituționalitate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său sau partea litigului (reprezentantul acesteia) dacă excepția a fost ridicată de către aceasta din urmă. În cazul în care excepția de neconstituționalitate este ridicată de către un complet de judecată, sesizarea este susținută în ședința publică a Curții Constituționale de către un judecător delegat din cadrul completului. (4) Părțile își pot exercita drepturile procedurale personal sau prin reprezentant, în modul stabilit de regulamentul Curții Constituționale. Participarea personală a unei părți la proces nu împiedică participarea reprezentanților. (5) Absența unei părți, înștiințată despre data, ora și locul desfășurării ședinței, nu împiedică examinarea cauzei.</p>	<p>Motivare: În mai multe opinii aferente procedurii în fața Curții Constituționale, Comisia de la Veneția s-a expus împotriva unei abordări excesiv de liberale, prin lăsarea chestiunilor critice care afectează drepturile individuale doar în seama reglementărilor interne sugerând asupra unei delimitări clare între prevederile ce ar trebui reglementate prin lege și care pot fi încredințate reglementelor interne. O recomandare similară a fost înserată și în Avizul la proiectul legii cu privire la Curtea Constituțională ce vizează exercitarea drepturilor părților, solicitând o delimitare mai precisă a cadrului procedural în scopul evitării consecvențelor și asigurării clarității juridice. Astfel, excluderea din art. 30 alin. (4) a normei de trimitere la Regulamentul Curții Constituționale este conformă constatărilor Comisiei de la Veneția de a evita dualitatea în reglementările ce vizează exercitarea drepturilor părților în procesul de jurisdicție constituțională. În condițiile în care drepturile părților sunt reglementate în art. 31, iar unele aspecte conexe în art. 29 (Termenul de soluționare a sesizării), art. 30 (Părțile procesului de jurisdicție constituțională), art. 35 (Procedura de examinare a cererilor de recuzare), etc., nu se justifică menținerea normei de trimitere, căci această trimitere goleşte norma de previzibilitate și precizie. „99. [...] Comisia de la Veneția recomandă ca articolul 30 alin. (4) din proiectul de lege să nu se refere exclusiv la Regulamentul Curții Constituționale. În schimb, ar trebui să definească clar domeniile de reglementare respective ale legii și reglementărilor interne, eliminând orice ambiguități.[...]”</p>	<p>Nu e acceptată. Prin art. 52 din proiect se propune abrogarea Codului jurisdicției constituționale.</p>
<p>36.</p>	<p>A.O. "Lex SCRIPTA" La art. 30, alineatul (4), sintagma „regulamentul Curții Constituționale” se substituie cu sintagma „Codul jurisdicției constituționale”.</p>	<p>Nu se acceptă. Art. 34 reglementează la lit. d) temeiul de recuzare/abținere într-un mod extins, care înglobează oricare alte circumstanțe. În context este de menționat <i>Decizia CC nr. 30/2021</i>, care prevede: „22. [...] Dimpotrivă, dispozițiile criticate instituie o garanție pentru părți, i.e. de a cere recuzarea</p>
<p>37.</p> <p>Articolul 34. Recuzarea judecătorilor Judecătorul Curții Constituționale se abține de la examinarea cauzei sau poate fi recuzat în cazul în care: a) este persoană apropiată, în sensul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, cu participanții la ședință sau cu reprezentanții lor; b) a fost implicat anterior la luarea deciziilor în cauză supusă examinării, a participat la adoptarea</p>	<p>Directia generală juridică La art.34, susținem necesitatea corelării temeiurilor de recuzare a judecătorului constituțional cu cele din legislația procesuală civilă (art.50 CPC) și penală (art.33 și 34 CPP) prevăzând ordinea procesuală respectivă. Or, este necesar de asigurat respectarea principiului „<i>nemo iudex in propria causa</i>”, inclusiv, prin stabilirea expresă a consecințelor pentru încălcarea acestui principiu. Astfel, considerăm necesară completarea art.34 cu următoarele circumstanțe care ar duce la abținerea sau recuzarea judecătorului CC: „e) are un interes personal, direct sau indirect, în soluționarea cauzei; f) ar conduce la încălcarea regimului juridic al incompatibilităților și al integrității.”</p>	<p>Nu se acceptă. Art. 34 reglementează la lit. d) temeiul de recuzare/abținere într-un mod extins, care înglobează oricare alte circumstanțe. În context este de menționat <i>Decizia CC nr. 30/2021</i>, care prevede: „22. [...] Dimpotrivă, dispozițiile criticate instituie o garanție pentru părți, i.e. de a cere recuzarea</p>

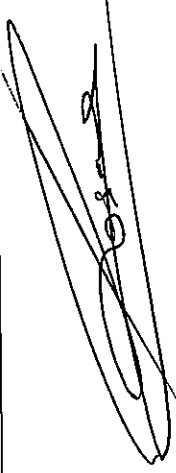
	<p>actului contestat, excepție făcând elaborarea și adoptarea Constituției</p> <p>c) și-a expus în public opinia asupra constituționalității actului contestat;</p> <p>d) există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului.</p>		<p>judecătorului în ipoteza în care ar putea argumenta și proba că există alte circumstanțe [decât cele prevăzute la articolul 33 alin. (1) punctele 1)-5)] care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea acestuia. Aceste circumstanțe urmează a fi stabilite în fiecare caz particular și nu ar putea fi redacte într-o listă exhaustivă.”</p>
<p>38.</p>	<p>Articolul 35. Procedura de examinare a cererilor de recuzare</p> <p>(1) Părțile pot înainta cererea de recuzare până la începutul dezbaterilor, iar în cazul ședințelor închise, până la data la care urmează să se desfășoare ședința închisă în care se examinează cauza. În cerere trebuie să fie indicate motivele recuzării judecătorului.</p> <p>(2) Judecătorul în privința căruia s-a înaintat cererea de recuzare dispune de dreptul de a se expune cu privire la motivele de recuzare înaintate.</p> <p>(3) Cererea de recuzare a judecătorului se examinează de plenul Curții Constituționale. Decizia se adoptă cu majoritatea voturilor judecătorilor Curții Constituționale, iar în caz de paritate de voturi recuzarea se admite.</p> <p>(4) Cererea de abținere se examinează conform prevederilor prezentului articol.</p>	<p><u>Direcția generală juridică</u></p> <p>Complementar, conform legislației procesual civilă și penală, se impune completarea art.35 cu următoarele prevederi:</p> <p>„(1) Cererea de recuzare sau declarația de abținere a judecătorului se depune în cadrul ședinței, cu motivarea și temeiurile de fapt cunoscute la momentul formulării cererii.</p> <p>(2) Cererea de recuzare sau declarația de abținere a judecătorului poate fi depusă și după începerea procesului de contencios constituțional doar dacă partea face dovada că nu a cunoscut și nici nu a putut să cunoască despre existența temeiurilor de recuzare până la începerea cercetării judecătorești.”</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Dreptul părților de a înainta cererea de recuzare până la începutul dezbaterilor va permite examinarea sesizării în termeni proximi și evitarea unor eventuale amânări abuzive ale ședințelor de judecată.</p>
<p>39.</p>	<p>Articolul 35. Procedura de examinare a cererilor de recuzare</p> <p>(3) Cererea de recuzare a judecătorului se examinează de plenul Curții Constituționale. Decizia se adoptă cu majoritatea voturilor judecătorilor Curții Constituționale, iar în caz de paritate de voturi recuzarea se admite.</p> <p>Articolul 36. Deliberarea și votarea</p> <p>(3) Actele Curții Constituționale se adoptă cu votul majorității judecătorilor.</p>	<p><u>CAPC</u></p> <p>La art. Art.35 alin.(3) Art.36 Art.42 Formulările conform cărora Decizia/actele Curții se adoptă ”cu majoritatea voturilor judecătorilor” nu exprimă clar dacă este vorba despre numărul total de 6 judecători, despre numărul real existent de judecători sau numărul de judecători prezenți la ședință. De asemenea, nu este stabilit dacă judecătorul recuzat participă la examinarea recuzării și poate vota.</p> <p>Concretizarea numărului de judecători care pot decide recuzarea și constituie majoritatea necesară pentru adoptarea actelor.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Numărul total al judecătorilor la Curtea Constituțională este reglementat la art. 136 alin. (1) din Constituția RM și la art. 9 alin. (1) din proiect.</p>

	<p>Articolul 42. Revizuirea hotărârii și avizului</p> <p>(1) Revizuirea hotărârii și avizului se efectuează numai la inițiativa Curții Constituționale, cu votul majorității judecătorilor ei, în cazul în care</p> <p>Articolul 37. Actele Curții Constituționale</p> <p>(1) Curtea Constituțională adoptă hotărâri, decizii și emite avize.</p> <p>(2) În cazul soluționării în fond a sesizării, Curtea Constituțională adoptă hotărâre sau emite aviz. Hotărârile și avizele se adoptă în numele Republicii Moldova. În cazul în care sesizarea nu este soluționată în fond, Curtea Constituțională adoptă decizie.</p> <p>(3) Actele Curții Constituționale se pronunță public, sunt semnate de președintele Curții Constituționale și se publică pe pagina web oficială și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</p> <p>(4) Actele Curții Constituționale nu se supun niciunei căi de atac, sunt definitive și intră în vigoare la data pronunțării dispozitivului.</p>	<p><u>Directia generală juridică</u> La art. (1) al art.37, autorul enumeră tipurile de acte adoptate de CC, dar omit includerea în această listă și a „<i>adreselor</i>”.</p>	<p>Nu se acceptă. Adresa nu este un act de dispoziție a Curții, dar conține recomandări sau atenționări în privința lacunelor legislative. Adresele sunt reglementate la art. 41 și art. 44 alin. (3) din proiect</p>
41.	<p>Articolul 45. Rapoartele Curții Constituționale</p> <p>(1) Curtea Constituțională întocmește anual raportul privind exercitarea jurisdicției constituționale.</p> <p>(2) Raportul privind exercitarea jurisdicției constituționale se plasează pe pagina web oficială a Curții Constituționale.</p>	<p><u>Directia generală juridică</u> La art.45, se impune necesitatea examinării oportunității completării articolului dat cu prevederile ce ar obliga prezentarea raportului dat în plenum Parlamentului.</p>	<p>Se acceptă în redacția propusă la pct. 42 din Sinteza</p>
42.		<p><u>Amendment Deputati Veronica ROSCA, Igor CHIRIAC</u> La articolul 45 alineatul (2) se completează cu textul ”și se transmite autorităților competente să numească judecători la Curtea Constituțională.”</p> <p><u>A.O. ”LEX SCRIPTA”</u> La art. 45, alin. (2) va avea următorul cuprins: „(2) Raportul privind exercitarea jurisdicției constituționale se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Curții Constituționale și se transmite autorităților competente de a numi judecătorii pentru informare”.</p>	<p>Se acceptă</p>
43.			<p>Se acceptă în redacția pct. 42 din Sinteza</p>

44.	<p>Articolul 46. Judecătorii-asistenți</p> <p>(1) Judecătorii Curții Constituționale sânt asistați în activitate de 6 judecători-asistenți, care formează corpul judecătorilor-asistenți, în condițiile prezentei legi și a regulamentului Curții Constituționale.</p> <p>(2) Judecătorii-asistenți sunt salariați în condițiile și în modul stabilite de legislația privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar.</p> <p>(3) Corpul judecătorilor-asistenți desfășoară activitatea sub conducerea președintelui Curții Constituționale.</p> <p>(4) Judecătorii-asistenți sunt numiți de către președintele Curții Constituționale, după promovarea unui concurs public. Regulamentul cu privire la comisia de concurs și modul de desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției de judecător-asistent se aprobă de plenul Curții Constituționale.</p> <p>(5) Candidatul la funcția de judecător-asistent trebuie să dețină cetățenia Republicii Moldova, reputație ireproșabilă, pregătire juridică superioară și o vechime de cel puțin 8 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior, să cunoască limba română și să corespundă cerințelor de ordin medical pentru exercitarea funcției.</p> <p>(6) Nu poate fi numită în funcția de judecător-asistent al Curții Constituționale persoana în privința căreia există interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act definitiv.</p> <p>(7) Judecătorul-asistent are obligațiile prevăzute la art. 19 lit. a), d), e), f).</p> <p>(8) Evaluarea profesională a judecătorilor-asistenți se face o dată la 3 ani de Comisia de evaluare, care se formează din judecătorii Curții Constituționale, la propunerea președintelui Curții</p>	<p>Directia generală juridică</p> <p>Articolul 46 din proiect, reglementează instituția judecătorilor-asistenți. De principiu, considerăm greșită denumirea asistenților judecătorului CC așa cum este prevăzută în proiect. Or, în conformitate cu prevederile cadrului normativ ce reglementează activitatea judecătorilor, judecătorul este persoana învestită cu atribuții de înfăptuire a justiției. Însă, în sarcina judecătorilor asistenți nu intră înfăptuirea justiției și nici luarea a careva decizii asupra cauzelor examinate de Curtea Constituțională. Totodată, proiectul nu prevede statutul acestora. În contextul celor expuse, considerăm necesară modificarea denumirii pentru aceste posturi din <i>"judecător-asistent" în "asistent al judecătorului Curții Constituționale"</i>.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Instituția judecătorilor-asistenți va fi substituită cu instituția consilierilor judiciari.</p>
-----	---	---	--

	<p>Constituționale. Evaluarea profesională a judecătorilor-asistenți are ca scop stabilirea nivelului de competență profesională al acestora, în vederea îmbunătățirii performanțelor profesionale și creșterii eficienței activității Curții Constituționale. Metodologia de evaluare se stabilește prin regulamentul aprobat de plenul Curții Constituționale.</p> <p>(9) Judecătorul-asistent poate fi tras la răspundere disciplinară în condițiile art. 23.</p> <p>(10) Eliberarea din funcție a judecătorului-asistent are loc în cazurile prevăzute la art. 22 alin. (1) sau ca urmare a evaluării profesionale negative și se dispune prin ordin al președintelui Curții Constituționale, care se comunică judecătorului-asistent în termen de 5 zile lucrătoare de la data emiterii.</p>		
45.		<p>Amendament deputati Veronica ROSCA, Igor CHIRIAC</p> <p>La articolul 46, în denumire și în tot textul articolului, sintagma „judecători-asistenți” se substituie cu sintagma „consilieri judicari” la forma gramaticală corespunzătoare.</p> <p>Motivare: Intervenția propusă la art. 46, intenționează substituirea instituției „judecătorilor-asistenți” cu funcția de „consilier judiciar”, propunere formulată și în Opinia Comisiei de la Veneția:</p> <p>„109. Comisia de la Veneția [...] subliniază necesitatea de a distinge în mod clar rolul judecătorilor asistenți de cel al judecătorilor constituționali, care dețin una dintre cele mai înalte funcții într-un sistem democratic. În timp ce proiectul de lege oferă o distincție conceptuală între două roluri fundamentale diferite – o poziție bazată pe expertiza juridică profesională obținută prin concurs, progresul în carieră sau selecția competitivă și o funcție judiciară înzestrată cu legitimitate democratică – Comisia consideră că această distincție ar putea fi consolidată în continuare. [...]</p> <p>110. În acest scop, Comisia de la Veneția recomandă menținerea termenului "consilier judiciar", așa cum era utilizat în versiunea anterioară a proiectului de lege, pentru a reflecta mai bine natura diferită a rolului, astfel încât cerințe precum depunerea jurământului, imunitatea și alte garanții judiciare să fie excluse în mod clar din condițiile aplicabile judecătorilor asistenți sau consilierilor judicari.”</p>	Se acceptă

	<p>A.O. "LEX SCRIPTA" La art. 46, alin. (1) sintagma „regulamentului Curții Constituționale” se substituie cu sintagma „Codului jurisdicției constituționale”.</p>	<p>Nu se acceptă Conform art. 52 din proiect Codul jurisdicției constituționale va fi abrogat</p>
<p>46.</p>	<p>Articolul 52. (1) Prezenta lege intră în vigoare în termen de 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. (2) Până la data intrării în vigoare a prezentei legi, Curtea Constituțională va adopta actele normative necesare implementării prezentei legi. (3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 8, art. 86), cu modificările ulterioare, și Codul jurisdicției constituționale nr. 502/1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 53-54, art. 597), cu modificările ulterioare, se abrogă. (4) La capitolul I, secțiunea a 3-a codul funcției „A03” din anexa la Legea nr. 155/2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 164-165, art. 480), cu modificările ulterioare, poziția „Șef al Secretariatului Curții Constituționale/șefa a Secretariatului Curții Constituționale” se substituie cu poziția „Secretar general al Curții Constituționale/secretară generală a Curții Constituționale”, iar poziția „Șef adjunct al Secretariatului Curții Constituționale/șefa adjunctă a Secretariatului Curții Constituționale” – cu poziția „Secretar general adjunct al Curții Constituționale/secretară generală adjunctă a Curții Constituționale”.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>47.</p>	<p>Direcția generală juridică La art.52 urmează a fi indicat expres obligativitatea CC de a adopta Regulamentul intern și termenul acordat pentru aceasta acțiune, luând în considerare poziția exprimată în prezentul aviz privind domeniile acordate în competența Curții pentru reglementare prin regulament intern.</p>	<p>Precizare. Art. 52 alin. (2) prevede că ”În termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi: a) Curtea Constituțională va adopta actele normative necesare pentru implementarea acesteia;”</p>
<p>48.</p>	<p>Amendament deputati Veronica ROSCA, Igor CHIRIAC</p>	<p>Se acceptă</p>

49.		<p>Articolul 52 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 52</p> <p>(1) Prezentă lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.</p> <p>(2) În termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi:</p> <p>a) Curtea Constituțională va adopta actele normative necesare pentru implementarea acesteia;</p> <p>b) Guvernul va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege.</p> <p>(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 8, art. 86), cu modificările ulterioare, și Codul jurisdicției constituționale nr. 502/1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 53-54, art. 597), cu modificările ulterioare, se abrogă.”</p> <p>Argumentare: Adoptarea noii legi cu privire la Curtea Constituțională și asigurarea funcționalității acesteia în baza noului cadru normativ reprezintă o măsură asumată în dialogul avut cu Comisia Europeană în cadrul screening-ului bilateral pe Capitolul 23 de negocieri. Astfel, se propune expunerea art. 52 în redacție nouă, asigurând intrarea în vigoare a legii odată cu publicarea acesteia.</p> <p>Noile reglementări aduc îmbunătățiri privind competențele și procedurile Curții Constituționale, iar aplicarea imediată a acestora va permite Curții să înceapă activitatea în conformitate cu standardele internaționale, garantând o justiție constituțională eficientă și independentă.</p> <p>Totodată, având în vedere substituirea instituției „<i>judcătorilor-asistenți</i>” cu funcția de „<i>consilier judiciar</i>” se impun modificări în mai multe legi: Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar; Legea nr. 155/2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice; Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică. Din acest considerent, s-a propus includerea unei obligații pentru Guvern de a prezenta în termen de 3 luni modificări la cadrul conex.</p> <p>În prezent, nici o funcție de judecător-asistent nu este ocupată, prin urmare, nu este necesară adoptarea unor norme tranzitorii pentru această categorie de funcționari.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>A se vedea redacția art. 52 expusă la pct. 48 din Sinteză.</p>
	<p>A.O. „LEX SCRIPTA”</p> <p>La art. 52, alin. (3) va avea următorul cuprins: „(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 8, art. 86), cu modificările ulterioare, se abrogă”. Articolul se completează cu un alineat nou, (4), cu următorul cuprins: „Guvernul va prezenta Parlamentului, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, proiectul noului Cod de jurisdicție constituțională” și, astfel, alin. (4) va deveni alin. (5).</p>	 <p>Veronica ROȘCA</p>	

Președinte al Comisiei

Veronica ROȘCA